

Perspectiefnota 2024-2027

Gemeente Kampen

Behorende bij Collegebesluit van 16 mei 2023

Afbeelding voorpagina van Karres en Brands uit de Ontwerp Concept Gebiedsvisie Reevedelta

Inhoudsopgave

1	Bestuurlijke Samenvatting	5
1.1	<i>Inleiding</i>	5
1.2	<i>Kernboodschap</i>	5
1.3	<i>Een perspectiefnota op basis van strategische opgaven</i>	6
1.4	<i>Financiële samenvatting</i>	7
2	Trends en ontwikkelingen	8
2.1	<i>Betrokkenheid van de samenleving</i>	8
2.2	<i>Vertrouwen in de overheid – verschillen in de regio's</i>	8
2.3	<i>Brede welvaart</i>	9
2.4	<i>Wat voor gemeente/gemeenschap wil Kampen zijn?</i>	9
2.5	<i>Nationale regie in de ruimtelijke ordening</i>	9
2.6	<i>Ontwikkelingen op de woningmarkt</i>	10
2.7	<i>Digitalisering – opkomst artificiële intelligentie</i>	10
2.8	<i>Veranderende vorm van criminaliteit</i>	10
2.9	<i>Ontwikkelingen binnen het sociaal domein</i>	11
2.10	<i>Financiële onzekerheid</i>	11
3	Strategische agenda	13
3.1	<i>Samen</i>	13
3.2	<i>Durven</i>	14
3.3	<i>Doen</i>	14
4	Strategische opgaven	16
4.1	<i>Versterken sociale basis</i>	16
4.2	<i>Opgroeien in een kansrijke omgeving</i>	16
4.3	<i>Bevorderen gezonde en veerkrachtige samenleving</i>	17
4.4	<i>Vergroten bestaanszekerheid</i>	18
4.5	<i>Bevorderen veiligheid</i>	19
4.6	<i>Versterken inclusieve samenleving</i>	20
4.7	<i>Vitale cultuur</i>	20
4.8	<i>Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen door integrale gebiedsontwikkeling</i>	21
4.9	<i>Werken aan een toekomstbestendige en duurzame economie</i>	24
4.10	<i>Werken aan een bereikbare stad</i>	25
4.11	<i>Toekomstbestendige en vitale binnenstad</i>	25
4.12	<i>Versnellen van verduurzaming</i>	26
4.13	<i>Toekomstbestendige natuurlijke omgeving</i>	29
4.14	<i>Het fundament</i>	30
5	Financiën	32
5.1	<i>Financiële ontwikkelingen</i>	32
5.2	<i>Uitgangspositie</i>	33
5.3	<i>Toelichtingen</i>	34
5.4	<i>Algemene reserves</i>	38
5.5	<i>Investerings</i>	39
5.6	<i>Handelingsperspectieven</i>	39
6	Bijlage – alle strategische opgaven en beleidskeuzes	41

1 Bestuurlijke Samenvatting

1.1 Inleiding

Deze Perspectiefnota is de eerste van ons college. In overeenstemming met uw wens proberen wij met deze Perspectiefnota opnieuw een stap te maken als het gaat om het versterken van het strategisch vermogen. In deze Perspectiefnota hebben we namelijk op strategisch niveau de grote opgaven waar wij gezamenlijk voor staan inhoudelijk én financieel verwerkt. Dat betekent dat we in deze Perspectiefnota over de grenzen van onze bestuursperiode heen kijken. Dat vinden we nodig om goed in te kunnen spelen op de grote opgaven waar we als samenleving voor staan.

In ons perspectief hebben we zo concreet mogelijk woorden gegeven én zo realistisch mogelijk middelen begroot bij de investeringen die we willen doen. Dat lukt, logischerwijs, niet altijd omdat over bepaalde investeringen nog een besluit genomen moet worden óf omdat de kosten op dit moment nog niet voldoende in beeld kunnen worden gebracht, waardoor met (realistische) bandbreedtes is gewerkt. Dit is een andere benadering dan u gewend bent. Echter, gezien de grote opgaven die op ons afkomen en de forse investeringen die daarmee gepaard gaan, vinden wij het belangrijk om u een zo scherp mogelijk inzicht te geven in de totale investeringsomvang voor wat betreft de uitvoering van onze ambities en de opgaven waarvoor we aan de lat staan.

We presenteren dan ook géén financieel sluitend perspectief. Gezien het onzekere financiële perspectief is het aannemelijk dat er een zekere mate van prioritering en bijstelling nodig is bij het opstellen van de Programmabegroting. We hebben uw raad bij onze start al aangegeven dat het voor ons belangrijk is om samen met u antwoord te geven op de grote opgaven waar we voor staan. Wij vragen uw raad daarom om ons in het debat bij de Perspectiefnota kaders en denkrichtingen mee te geven. In ons coalitieakkoord hebben we uitgesproken voor een duurzaam sluitende begroting te staan. Dat is waar wij, mede op basis van uw inbreng bij de behandeling van de Perspectiefnota, naar toe werken de komende periode. Wij zien er naar uit om met u in gesprek te gaan over onze ambities en zijn benieuwd naar uw onderlinge debat hierover.

1.2 Kernboodschap

In deze Perspectiefnota hebben we een strategische agenda verwerkt waarmee we voor de komende zeven tot acht jaar focus aanbrengen. Vanuit het gedachtegoed van brede welvaart is de strategische agenda opgebouwd aan de hand van drie sporen:

1. Wonen in een huis, leven in een gemeenschap;
2. Samen leven met de natuur;
3. Kansrijk (op)groeien in een gelukkige regio.

Alle inspanningen die we met en voor onze inwoners doen, dragen bij aan een toekomstbestendige gemeente waarin het welbevinden van inwoners centraal staat. Om in onze bestuursperiode bij te dragen aan de doelen van de strategische agenda hebben we strategische opgaven geformuleerd waar we samen met de ambtelijke organisatie én alle stakeholders aan werken.

Wij leggen een Perspectiefnota bij uw raad neer die nog geen sluitend financieel kader bevat.

In de vorige Perspectiefnota was de kernboodschap dat de financiële huishouding van Kampen robuust is, maar ook dat de structurele begrotingsruimte op lange termijn onzeker is en dat de stijgende inflatie en de Oekraïneoorlog merkbare gevolgen zouden hebben. Dit is nog steeds actueel. Genoemde risico's gaan merkbare invloed hebben op onze vermogenspositie, en hebben dat ook nu al. De vermogenspositie van het Grondbedrijf is in de jaarrekening 2022 merkbaar verslechterd. Daarbij geeft het Rijk nog steeds geen duidelijkheid over het Gemeentefonds vanaf 2026 en evenmin over een voorgenomen herziening van het gemeentelijk belastinggebied.

De structurele begrotingsruimte blijft daarmee op langere termijn onzeker, terwijl de lasten van de grote strategische investeringen juist op de wat langere termijn druk leggen op onze begroting. Ondanks de financiële onzekerheid zijn wij overtuigd van de noodzaak om krachtig aan de slag te gaan met de strategische (investerings)agenda die we in deze Perspectiefnota schetsen. Dat doen we in de wetenschap dat de grote vraagstukken geen uitstel meer dulden en in het vertrouwen dat onze financiële huishouding voldoende robuust en wendbaar is om waar nodig bij te kunnen sturen. In deze Perspectiefnota schetsen we daarvoor ook al enkele handelingsperspectieven.

1.3 Een perspectiefnota op basis van strategische opgaven

In afwachting van het nieuwe college heeft uw raad vorig jaar op 6 juli de beleidsarme Perspectiefnota 2023 vastgesteld. Een dag later is het coalitieakkoord 2022-2026 ‘Samen durven doen’ met u besproken en zijn de vijf wethouders benoemd. In de Programmabegroting 2023 die u in november 2022 heeft vastgesteld, hebben wij al veel van onze ambities kunnen verwerken.

Eén van de aanbevelingen uit de ontwikkelscan bestuurlijke processen¹ uit 2021 was dat het strategisch vermogen van raad, college en ambtelijke organisatie versterkt kan worden. In aansluiting hierop is de ambitie uitgesproken om de Perspectiefnota uit te laten groeien tot een strategisch document. Met deze Perspectiefnota realiseren we deze ambitie.

We staan bijvoorbeeld uitgebreid stil bij de trends en ontwikkelingen die op onze gemeente afkomen (hoofdstuk 2). Met de toevoeging van de strategische agenda (hoofdstuk 3) kijken we in deze Perspectiefnota voorbij onze bestuursperiode en brengen we focus aan voor de komende zeven tot acht jaar. Daarom zijn wij nieuwsgierig naar de uitkomsten van uw koerstraject ‘Toekomst van Kampen 2040’, waarin u in een participatief traject met inwoners komt tot een toekomstbeeld voor onze gemeente. De strategische agenda hebben we vanuit het gedachtegoed van brede welvaart opgebouwd aan de hand van de drie sporen:

1. Wonen in een huis, leven in een gemeenschap;
2. Samen leven met de natuur;
3. Kansrijk (op)groeien in een gelukkige regio.

Net als u willen wij de grote vraagstukken in verbinding met de samenleving oppakken. Alle inspanningen die we met onze inwoners doen, dragen bij aan een toekomstbestendige gemeente waarbij het welbevinden van de inwoners centraal staat. Om hier in onze bestuursperiode aan bij te dragen, hebben we dertien strategische opgaven geformuleerd waar we als gemeente aan werken (hoofdstuk 4). Deze hebben we afgelopen maanden gedetecteerd uit verschillende documenten: bijvoorbeeld beleidsdocumenten, ons coalitieakkoord en het overdrachtsdossier 2022. Om deze strategische opgaven te kunnen uitvoeren, is het noodzakelijk dat alle randvoorwaarden goed zijn ingevuld. Deze randvoorwaarden hebben een plek gekregen in het fundament onder de strategische opgaven.

¹ BMC, Ontwikkelscan bestuurlijke processen gemeente Kampen ‘Er zit méér in Kampen’, februari 2021

De voorstellen voor nieuw beleid hebben we in deze Perspectiefnota uitgewerkt op het niveau van de dertien strategische opgaven en het fundament. Bij elke strategische opgave geven we weer wat we willen bereiken (de kernboodschap). Daarnaast gaan we per opgave specifiek in op wat we komende periode met prioriteit binnen de opgave willen oppakken met daarbij een indicatie van de benodigde financiën.

De strategische opgaven brengen forse maatschappelijke investeringen mee en die zijn in een dynamische en economisch onzekere tijd niet allemaal in één keer mogelijk. Het onzekere financiële perspectief sterkt ons in de overtuiging dat wij samen met uw raad keuzes moeten durven maken om onze ambities op de strategische opgaven uit te voeren met behoud van gezonde gemeentefinanciën. Jaarlijks herijken we de strategische opgaven, als onderdeel van de P&C-cyclus.

Reeds bij ons aantreden hebben we aangegeven het belangrijk te vinden om samen met uw raad antwoord te geven op de grote vraagstukken. We vragen u om met ons te reflecteren op de uitgewerkte strategische agenda en vragen u om ons in het debat bij de Perspectiefnota kaders en denkrichtingen mee te geven bij het uitwerken van een financieel sluitende begroting. Met de door ons voorgestelde werkwijze menen we recht te doen aan uw wens om de Perspectiefnota eerder in uw raad te behandelen en daarbij het debat meer over de inhoud te willen voeren.

1.4 Financiële samenvatting

De vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 van Kampen is duurzaam in evenwicht en de gemeente heeft een uitstekende algemene reserve. De strategische opgaven hebben forse financiële consequenties en maken het gewenst om langer vooruit te kijken dan de gebruikelijke vierjaarstermijn van een perspectiefnota.

De Perspectiefnota is opgesteld zonder de definitieve uitkomsten van de meicirculaire van het gemeentefonds te kennen. We hebben hierin een aanname gedaan op basis van de ons beschikbare informatie. We verwachten in de meicirculaire duidelijkheid over de toegezegde compensatie van de hoge inflatie, de omvang van het gemeentefonds vanaf 2026 en hoe er met de jeugdzorgmiddelen wordt omgegaan.

De gevolgen van de hoge inflatie, de stijgende rente en de verslechterde woningmarkt worden nu merkbaar. Dit heeft zowel invloed op het begrotingssaldo als op de reserves en dan met name de reserve grondexploitatie. Bij de autonome ontwikkelingen zien we dat de indexering van budgetten een fors beroep op het begrotingssaldo doet. Uit de jaarstukken 2022 wordt duidelijk dat de ontwikkelingen op de woningmarkt hun invloed hebben op het risicoprofiel van het grondbedrijf en daarmee ook de reserve grondexploitatie. Daardoor is de weerstandsratio van onze gemeente (dat is de verhouding tussen de algemene reserves en de risico's) enigszins gedaald van 3,1 naar 2,8, maar volgens gangbare normen nog steeds uitstekend. Er staan echter nog een aantal gebiedsontwikkelingen op stapel, waaronder Reevedelta Oost en de 2e fase Reevedelta West, waarvan de risico's nog niet zijn gekwantificeerd. Dit zal naar verwachting nog leiden tot een verhoging van het risicoprofiel en een verlaging van de weerstandsratio.

Vanuit de eerste inventarisatie van alle ambities en autonome ontwikkelingen presenteren we het totaal van het financieel kader 2024-2027. We werken dit in het hoofdstuk 5 "Financiën" verder uit door enkele financiële ontwikkelingen, de uitgangspositie, de financiële kant van de strategische opgaven en autonome ontwikkelingen toe te lichten. Daarnaast gaan we in op het Kamper Ontwikkelfonds en enkele handelingsperspectieven met betrekking tot het financieel management van de gemeente.

Tabel 1: Samenvatting financieel kader 2024-2027

Financieel kader				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023	4.577	8.702	252	-76
Saldo aanpassingen begroting 2023 (inclusief uitkomst 1e berap 2023)	-4.085	-3.885	-589	-589
<i>sub saldo</i>	492	4.817	-337	-665
Autonome ontwikkelingen (totaal)	6.300	4.400	5.900	9.940
<i>sub saldo</i>	-5.808	417	-6.237	-10.605
Strategische opgaven en beleidskeuzes (totaal)	6.400	6.077	6.840	8.876
<i>sub saldo</i>	-12.208	-5.660	-13.077	-19.481
Aanname van verwachting meicirculaire 2023 gemeentefonds	3.000	4.000	4.500	4.500
Stijging lokale heffingen € 20 mln. (gecumuleerd)	2.000	2.924	3.887	4.651
<i>Begrotingssaldo</i>	-7.208	1.264	-4.690	-10.330
Inzet van stelpost nieuw beleid/ambitie	2.000	2.000	2.000	2.000
Begrotingssaldo na inzet stelpost ambities & nieuw beleid	-5.208	3.264	-2.690	-8.330

2 Trends en ontwikkelingen

In de Perspectiefnota kijken we vooruit naar de komende jaren. We kijken in dit hoofdstuk echter vooral om ons heen. Welke trends en ontwikkelingen zien we in de wereld om ons heen op ons afkomen? De orde van grootte van de trends en ontwikkelingen verschillen. Het zijn echter allemaal trends en ontwikkelingen die actueel zijn en eventueel een rol kunnen gaan spelen in (of voor) de gemeente Kampen. Hieronder maken we een omgevingscan en schetsen we de trends en ontwikkelingen.

2.1 Betrokkenheid van de samenleving

De kwaliteit van de Nederlandse samenleving is relatief hoog. De kwaliteit van leven in Nederland is gemiddeld genomen hoog, net zoals de maatschappelijke samenhang en het sociale vertrouwen. Een meerderheid (76%) ervaart binding met de Nederlandse samenleving, 83% voelt zich er thuis en het sociaal vertrouwen is al jaren stabiel en stijgt zelfs licht. Tegelijkertijd ervaren mensen dat polarisatie in Nederland toeneemt. Een ruime meerderheid denkt dat er conflicten zijn tussen mensen met verschillende politieke opvattingen en dat meningsverschillen steeds groter worden.²

Terwijl de kwaliteit van de samenleving in Nederland relatief hoog is, zien we dat er in de samenleving grote onderlinge verschillen zijn. In tijden waar we voor grote opgaven en soms ook onvoorspelbare situaties en tegenslagen staan, pakken verschillen voor sommige mensen goed uit, maar zien we ook dat er een groep is die het moeilijk vindt om met tegenslag om te gaan of het moeilijk heeft om mee te komen in de samenleving en om het hoofd boven water te houden. Ongeveer een op de zes volwassen Nederlanders bevindt zich in een dergelijke kwetsbare situatie. Zij zijn voor een deel aangewezen op de zorg van de overheid, terwijl de hulp waar deze mensen recht op hebben hen niet altijd bereikt.³

Ondanks toenemende polarisatie en groeiende verschillen zien we dat de Kamper samenleving betrokken is in woord en daad. Voorbeelden hiervan zijn de betrokkenheid van inwoners bij uw koerstraject 'De Toekomst van Kampen 2040', de betrokkenheid van inwoners bij de Kamper aanpak ontheemden, ontwikkelingen rondom visies voor eigen wijken en dorpen en betrokkenheid van inwoners met het burgerpanel.

2.2 Vertrouwen in de overheid – verschillen in de regio's

Op 23 maart publiceerde de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) en de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) het rapport 'Elke regio telt!'.⁴ In dit rapport komen deze adviesraden tot de conclusie dat ons land aanzienlijke regionale verschillen kent. Bepaalde gebieden, veelal gelegen buiten de economische centrumgebieden, hebben te maken met een stapeling van achterstanden op één of meer aspecten. Deze situatie is niet nieuw, maar de ongelijkheid neemt de laatste jaren verder toe. De adviesraden geven aan dat de regionale achterstanden principieel niet te rechtvaardigen zijn, omdat ze de kansen van mensen op een gezond leven en op deelname aan de samenleving beperken. Dit vormt echter ook voor heel Nederland een probleem, omdat het land als geheel voor grote en urgente opgaven staat.⁵

Wanneer brede welvaart structureel ongelijk is verdeeld, heeft dit onvermijdelijk consequenties voor het vertrouwen dat inwoners van minder bedeelde regio's hebben in de overheid en overheidsinstellingen. Tekenen daarvan zijn op dit moment al zichtbaar. Veel mensen die voor het opstellen van dit rapport zijn gesproken, herkennen zich nauwelijks meer in de rijksoverheid. Op den duur kan een gebrek aan vertrouwen en betrokkenheid van grote groepen burgers de democratische gemeenschap en het gezag van de Nederlandse overheid ondermijnen.⁶

² SCP, 'Sociale en Culturele Ontwikkelingen, Stand van Nederland 2023', p. 4, geraadpleegd op 25 april 2023.

³ SCP, 'Sociale en Culturele Ontwikkelingen, Stand van Nederland 2023', p. 5.

⁴ Rli, ROB, RVS, 'Elke regio telt!', geraadpleegd op 6 april 2023.

⁵ Rli, ROB, RVS, 'Elke regio telt!', p. 6.

⁶ Rli, ROB, RVS, 'Elke regio telt!', p. 7.

2.3 Brede welvaart

Brede welvaart wordt door steeds meer partijen beschouwd als richtinggevend concept bij het nadenken over de toekomst van Nederland. Brede welvaart gaat over kwaliteit van leven en het welzijn van mensen, en de mate waarin dat welzijnsniveau ook in de toekomst kan worden behouden. Het omvat alles wat mensen van waarde vinden voor het leiden van een goed leven. Waarde wordt daarbij heel breed opgevat, bijvoorbeeld: kunnen voorzien in levensonderhoud, gezondheid, veiligheid, persoonlijke ontplooiing en sociale contacten, behoud van biodiversiteit.

Het begrip 'brede welvaart' krijgt steeds meer aandacht. Het PBL, CBS en SCP publiceren er veel over en ook een aantal ministeries bouwen hun begroting op aan de hand van indicatoren van brede welvaart. Daarnaast is vastgesteld dat het Bruto Binnenlands Product onvoldoende bleek om ook maatschappelijk rendement mee uit te drukken. Het is echter wel noodzakelijk dat brede welvaart geen containerbegrip wordt, maar concreet wordt gemaakt en een rol krijgt in het maken en uitvoeren van beleid. We zijn hiermee aan het oefenen: hoe koppelen we onze strategische agenda en strategische opgaven aan brede welvaart.

Hier kunnen we ook een link leggen met de vorige paragraaf: 'Elke regio telt!'. Afname van brede welvaart in een regio, leidt tot een gebrek aan vertrouwen en betrokkenheid bij de democratische gemeenschap en het gezag van de Nederlandse overheid. De vraag is dus: hoe dragen we bij aan de brede welvaart van onze inwoners?

2.4 Wat voor gemeente/gemeenschap wil Kampen zijn?

Uw raad moet regelmatig besluiten nemen over belangrijke vraagstukken, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, zorg, maatschappelijke voorzieningen, economie en duurzaamheid. De consequenties van de keuzes die uw raad maakt, werken vaak door op andere beleidsvelden en raken ook aan het karakter van de gemeente op lange termijn. Dit roept de vraag op: wat voor gemeente/gemeenschap wil Kampen zijn? Welke waarden en principes zijn voor de raad leidend? Vandaar dat uw raad het traject van de strategische koersbepaling is gestart. Hier is in de afgelopen maanden al hard aan gewerkt, bijvoorbeeld door het betrekken van tweehonderd inwoners in twee dialoogsessies. Uw raad stelt de koers rond de zomer van 2023 vast. Daarmee ontstaat een integraal toekomstbeeld voor Kampen, een stip op de horizon. De strategische opgaven en de strategische agenda staan in verbinding met deze stip op de horizon.

2.5 Nationale regie in de ruimtelijke ordening

De ruimte in Nederland is schaars, terwijl ruimtelijke opgaven groot zijn. De urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van de energievoorziening hebben allemaal grote ruimtelijke impact. De schaarste aan ruimte maakt dat het Rijk de regie in het ruimtelijke domein gaat hernemen: om te kiezen, om te verdelen en om een eerlijke uitkomst mogelijk te maken in dit verdeelvraagstuk.⁷

Een deel van de keuzes moet op nationaal niveau worden gemaakt. De grote urgente opgaven krijgen vorm via de verschillende nationale programma's van de verschillende ministeries in het fysieke domein. Niet alles kan en niet alles kan overal. De twaalf provincies wordt gevraagd om de nationale opgaven en doelen ruimtelijk te vertalen, in te passen en te combineren met decentrale opgaven. Met het leggen van deze ruimtelijke puzzel ontstaat 1 juli 2023 inzicht of de uitvoering van de programma's ruimtelijk mogelijk is in de betreffende provincie of dat nationale aanvullende keuzes noodzakelijk zijn. Wederkerige afspraken hierover in oktober 2023 vormen het ruimtelijke arrangement per provincie.

Onderdeel van de keuzes bevinden zich op het terrein van de energietransitie. Deze opgave begint bij het reduceren van de vraag naar energie en grondstoffen. Er zijn echter ook nadere ruimtelijke richtinggevende uitspraken nodig om de hogere opgave voor opwekking van duurzame energie op land goed vorm te geven.

⁷ 'Nationale regie in de ruimtelijke ordening', [Nationale regie in de ruimtelijke ordening | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#), geraadpleegd op 3 april 2023.

2.6 Ontwikkelingen op de woningmarkt

De druk op de woningmarkt is nog steeds groot. Veel mensen zijn op zoek naar een woning, waarbij we extra druk zien door de huisvesting van vluchtelingen en statushouders. Het kabinet Rutte IV heeft aangegeven tot 2030 900.000 woningen te willen bouwen. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft in de Tweede Kamer echter aangegeven dat zij te maken heeft met forse tegenwind bij het realiseren van deze ambitie. Voorbeelden hiervan zijn: het stijgen van de bouwkosten, gebrek aan locaties, tekort aan arbeidskrachten, vertraging door het voeren van ruimtelijke procedures, vertraging door stikstofproblematiek, en de stijging van de rente. Daardoor valt het aantal nieuwbouwwoningen terug en valt het aantal verkochte woningen terug.⁸

Van de opgave wil het Rijk twee derde betaalbaar (tot € 355.500) maken. Het Rijk geeft aan dat in de Wet versterking regie op de volkshuisvesting betaalbaarheid van nog groter belang wordt. Gemeenten krijgen een instrumentarium aangereikt om betaalbaarheid van de woningvoorraad te reguleren. Daarnaast wil de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de bouwstroom op gang brengen met het aanbesteden van flexwoningen. De doelstelling is om minimaal 37.500 flexwoningen tot en met 2024 te realiseren.⁹

2.7 Digitalisering – opkomst artificiële intelligentie

Artificiële intelligentie (verder: AI) is de laatste tijd veel in het nieuws. Die aandacht is begrijpelijk, want AI is een sleuteltechnologie die de manier waarop we werken en leven transformeert. Het maakt allang onderdeel uit van ons dagelijks leven. Denk bijvoorbeeld aan intelligente zoekmachines die snel de juiste informatie geven. AI kan worden toegepast in vrijwel alle domeinen en sectoren. Het is daarom maatschappelijk en economisch potentieel groot. Toepassingen zien we bijvoorbeeld in het ziekenhuis, de logistieke sector, maar ook om de openbare ruimte te onderhouden en het verkeer effectiever te regelen.

Het uitgangspunt van het Rijk is dat de Nederlandse samenleving optimaal gebruik maakt van AI. Dit moet echter wel op zo'n manier dat publieke waarden en mensenrechten, zoals het verbod van discriminatie, privacy en autonomie voorop staan en zijn geborgd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken bevordert de verantwoorde inzet van AI, zowel binnen de overheid als daarbuiten.¹⁰ In de laatste periode wordt er steeds meer op de risico's van AI gewezen. In maart 2023 hebben prominenten uit de wetenschap en de techsector in een open brief opgeroepen tot een pauze op het gebied van AI.¹¹

2.8 Veranderende vorm van criminaliteit

De high impact crime, met grote gevolgen voor burgers, lijkt te zijn opgelost in hidden impact crime: onzichtbaar en ondermijnend, met grote gevolgen voor de samenleving. Nieuwe slachtoffers zijn incidenteel, onbekend of betreffen eerder het 'systeem' dan concrete personen. De drugsindustrie vindt bijvoorbeeld een voedingsbodemp in achterstandswijken en draagt vervolgens bij aan verdere verloedering. Er zijn weinig concrete slachtoffers, maar de effecten op de samenleving zijn groot.

Dit zien we concreter ook terug in onze gemeente. We zien helaas dat er kinderen opgroeien in een omgeving die niet altijd veilig is. Zo kunnen thuis, op school of in de buurt problemen spelen. Hoe jongeren met deze problemen omgaan, verschilt. Een deel van de jongeren trekt zich terug, een ander deel gaat juist de straat op en veroorzaakt overlast.

⁸ [Debat over het niet waarmaken van de woningbouwambities | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#), geraadpleegd op 25 april 2023.

⁹ [Het Rijk versnelt bouwen flexwoningen, aanbesteding voor 2.000 woningen gestart | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#), geraadpleegd op 25 april 2023.

¹⁰ [AI \(Artificiële Intelligentie\) - Digitale Overheid](#), geraadpleegd op 6 april 2023.

¹¹ NOS, 'Techprominenten pleiten voor tijdelijke rem op 'risicovolle' ontwikkeling AI, [Techprominenten pleiten voor tijdelijke rem op 'risicovolle' ontwikkeling AI \(nos.nl\)](#), geraadpleegd op 6 april 2023.

2.9 Ontwikkelingen binnen het sociaal domein

Gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein vormen een belangrijk vangnet voor mensen die voor korte of langere termijn niet mee kunnen doen aan de samenleving of zich niet zelf kunnen redden. Dat geldt voor mensen die zich in een kwetsbare situatie bevinden: die te maken hebben met een stapeling van problemen en die daarnaast weinig economische of persoonlijke hulpbronnen hebben, zoals inkomen, regie en veerkracht. De opgave van beleid ligt erin om mensen te ondersteunen als zij dat nodig hebben, en daarbij ook hun eigen veerkracht en die van hun omgeving versterken.

Deze opgave wordt steeds groter. Het aantal gebruikers van voorzieningen in het sociaal domein groeit al jaren. Daarnaast zijn er mensen die wel ondersteuning nodig hebben, maar deze niet (op tijd) krijgen. De verwachting is dat de houdbaarheid van het huidige systeem in de nabije toekomst nog verder onder druk komt te staan. Dit is onder meer het gevolg van demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing en migratie, (de nasleep van) de coronacrisis, het gebrek aan betaalbare woningen en de groeiende armoede, in combinatie met een groeiend personeelstekort.

Het huidige kabinet doet, net als het vorige kabinet, een groter beroep op preventie en op zelf- en samenredzaamheid: de competenties van mensen zelf en van hun omgeving. De overheid wil werken aan het versterken van de sociale basis, waartoe naast informele hulp vaak ook laagdrempelige wijkvoorzieningen worden gerekend.¹² Hieronder schetsen we twee specifieke ontwikkelingen waar de gemeente Kampen mee te maken krijgt in de komende jaren.

[Naar een beschermd thuis](#)

Op dit moment is de verwachte startdatum voor de doordecentralisatie 'beschermd wonen' 1 januari 2024. Daarmee maken we de beweging naar een beschermd thuis. In deze situatie worden inwoners met psychische of sociaal-maatschappelijke problemen een beschermd thuis geboden die de grootste kans biedt op herstel, in plaats van een plek waar het meeste aanbod is. Gemeenten krijgen zo de kans om de sociale basis en het preventieve veld hierop aan te laten sluiten.

[Beweging naar voren](#)

Het versterken van de sociale basis en de beweging naar voren krijgen in steeds meer (landelijke) documenten aandacht. Recent zijn het Integraal Zorgakkoord (verder: IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (verder: GALA) ondertekend door gemeenten, het ministerie van VWS, Zorgverzekeraars Nederland en de GGD. Met de afspraken uit dit akkoord werken deze partijen toe naar een gezonde generatie in 2040: 'weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis'. Deze ontwikkeling sluit aan bij de landelijke trend om van curatief naar preventief te gaan. Hierbij is er aandacht in zowel de jeugdzorg als in de langdurige zorg, voor vroegtijdige signalering van risicovolle situaties, en tijdige interventie ter voorkoming van zwaardere ondersteuning en zorg. Er is meer focus op het behoud van gezondheid en eigen kracht door aanpassing van leefstijl en preventie.

2.10 Financiële onzekerheid

In januari 2023 bracht accountantskantoor BDO voor de vijfde keer de Benchmark Nederlandse Gemeenten¹³ uit. BDO inventariseerde de financiële positie van gemeenten in 2021. Conclusie: het gaat weliswaar beter met de gemeentelijke financiën dankzij tijdelijke extra middelen die het kabinet ter beschikking stelde, maar onzekerheden blijven. In 2021 sloten vier op de vijf gemeenten af met positief resultaat. Ondanks alle extra middelen en het niet kunnen uitgeven van geld, kwam dus nog steeds één op de vijf gemeenten geld tekort. In 2021 bleef er dan wel meer geld over, vaak kon het geld niet uitgegeven worden omdat het extra geld pas aan het einde van 2021 beschikbaar kwam. Ook de coronacrisis, tekorten bij leveranciers en tekorten op de arbeidsmarkt zorgden ervoor dat werk bleef liggen bij gemeenten.

¹² SCP, 'Sociale en Culturele Ontwikkelingen, Stand van Nederland 2023', p. 18.

¹³ [bdo-benchmark-nederlandse-gemeenten-2023.pdf \(divosa.nl\)](#), geraadpleegd op 7 april 2023.

Hoewel voldoende geld voor veel gemeenten dus een minder groot probleem was in 2021, betekent dat niet dat er geen uitdagingen zijn. De situatie wordt voor gemeenten eigenlijk steeds complexer. Grote vraagstukken als opvang van vluchtelingen, woningnood, klimaatverandering en energietransitie vragen om betere en intensievere samenwerking tussen Rijk, gemeenten en andere partijen, zoals bijvoorbeeld netbeheerders. Hiervoor is een helder langetermijnperspectief vanuit het Rijk op de bekostiging van die opgaven nodig. Die ontbreekt nu, en veel gemeenten verwachten vanaf 2026 een tekort in hun meerjarenbegroting.

BDO ziet voor gemeenten een aantal serieuze uitdagingen. Er is en blijft sprake van een krappe arbeidsmarkt, waardoor gemeenten dreigen hun taken niet langer naar behoren uit te kunnen voeren. En dat terwijl de opgaven in het sociaal domein en de energietransitie nog eens een extra beroep op de gemeenten gaan doen. Bovendien dreigt het 'financiële ravijn' na 2026, omdat de extra financiële middelen vanuit het Rijk niet structureel zijn. Ook constateert BDO dat het voor gemeenten moeilijker wordt een realistische begroting op te stellen, omdat het Rijk onvoorspelbaar is als het gaat om wanneer welke bedragen ter beschikking worden gesteld.

3 Strategische agenda

In de ontwikkelscan bestuurlijke processen¹⁴ is geadviseerd om het strategisch vermogen van raad, college en ambtelijke organisatie te versterken. Deze ambitie is ook in de vorige Perspectiefnota uitgesproken: ‘We willen de Perspectiefnota uit laten groeien tot een strategisch document, waarin de strategische opgaven zijn opgenomen waar wij als gemeente mee te maken krijgen’. Deze ambitie realiseren we met voorliggende Perspectiefnota.

In de afgelopen maanden hebben wij strategische opgaven gedetecteerd uit verschillende documenten: bijvoorbeeld beleidsdocumenten, het coalitieakkoord en het overdrachtdossier 2022. Deze strategische opgaven komen later in deze Perspectiefnota terug. Om deze strategische opgaven te kunnen uitvoeren, is het noodzakelijk dat alle randvoorwaarden goed zijn ingevuld. Deze randvoorwaarden hebben een plek gekregen in het fundament onder de strategische opgaven. Onderwerpen in dit fundament zijn bijvoorbeeld de invulling van de ambtelijke organisatie, de bijbehorende missie, visie en sturingsfilosofie, data-gestuurd werken, maar ook de wijze waarop wij willen omgaan met participatie. Onze voorstellen voor nieuw beleid in deze Perspectiefnota dragen bij aan de doelstellingen van de strategische opgaven.

3.1 Samen

De gemeente Kampen staat, net als de rest van Nederland, voor grote en urgente opgaven en transities. Alle inspanningen die wij samen met onze inwoners doen, moeten een bijdrage leveren aan een toekomstbestendige gemeente waarin het welbevinden van de inwoners van de gemeente Kampen centraal staat.

We zien dat de grote en urgente opgaven en transities en de uitvoering/ implementatie ervan zich niet tot deze collegeperiode beperken. We staan op het punt om forse investeringen te doen, waarvan we het maatschappelijk effect pas op een langere termijn voelen. We hebben bij de Programmabegroting 2023 aangegeven dat we het belangrijk vinden om samen met uw raad, als vertegenwoordiging van de samenleving én als kaderstellend en controlerend orgaan voor ons college, antwoord te geven op de grote vraagstukken die momenteel spelen. Daarom hebben we een strategische agenda opgesteld, waarvan we hopen dat uw raad zich er op hoofdlijnen aan kan verbinden. We kijken en denken met de strategische agenda zeven tot acht jaar vooruit, maar kijken daarbij tegelijk naar de langere termijn en de volgende generaties. Het opstellen van de strategische agenda kan ons helpen meer te sturen op dat wat we willen bereiken nu én in de toekomst. Dit vraagt om lef: samen, durven, doen!

We willen net als u de grote vraagstukken in verbinding met de samenleving oppakken. Dit maakt ook dat wij als college erg nieuwsgierig zijn naar de uitkomsten van uw koerstraject ‘De Toekomst van Kampen’, waarin u in een participatief traject met inwoners komt tot een toekomstbeeld. We zien er ook naar uit om de uitkomsten van dit traject te verbinden aan onze dagelijkse uitvoeringspraktijk en gaan daar uiteraard ook graag met u over in gesprek. Dat doen we logischerwijs niet alleen met u, maar ook met de inwoners. De Kamper Beginselen, onze kernwaarden op het gebied van participatie, zijn daarin richtinggevend en vragen om verdere implementatie en uitwerking.

¹⁴ BMC, Ontwikkelscan bestuurlijke processen gemeente Kampen ‘Er zit méér in Kampen’, februari 2021

3.2 Durven

We leven in een tijd waarin de afstand tussen de samenleving en de overheid door een groeiend deel van de samenleving als groot wordt ervaren. We moeten ons bij elk besluit dat we nemen nóg bewuster zijn van de impact hiervan in de samenleving. De polarisatie binnen de samenleving maakt het nemen van besluiten moeilijker, terwijl er grote besluiten van ons worden gevraagd. De beantwoording van de grote vraagstukken moet eraan bijdragen dat het welbevinden van onze inwoners toeneemt, waarbij uiteindelijk ook de ervaren afstand tussen de overheid en de samenleving kleiner wordt. Bij (de voorbereiding van) besluitvorming willen we in verbinding staan met onze inwoners. Dit vraagt lef van ons allemaal. Het vraagt ook van ons dat we op andere manieren in verbinding komen dan we zijn gewend. Lef om op nieuwe en andere manieren met elkaar samen te werken. Durven we de gevraagde keuzes te maken en besluiten te nemen? Ook als de positieve effecten voor het welbevinden niet direct voelbaar zijn? Durven we vervolgens ook achter de gemaakte keuzes te blijven staan? Dit is een landelijk vraagstuk, maar wat is onze 'couleur locale'? We zien het als onze grootste opgave om die couleur locale te ontwikkelen.

3.3 Doen

Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Wanneer we het gedachtegoed van brede welvaart verbinden aan onze dertien strategische opgaven komen we tot een strategische agenda bestaande uit drie sporen.

- Wonen in een huis, leven in een gemeenschap;
- Samen leven met de natuur;
- Kansrijk (op)groeien in een gelukkige regio.

Wonen in een huis, leven in een gemeenschap

De gemeente Kampen, staat net als de rest van Nederland, voor een grote verbouwing. Het Rijk heeft aangegeven dat er 900.000 woningen extra nodig zijn voor verschillende doelgroepen in verschillende prijsgroepen met speciale aandacht voor betaalbaarheid. De gemeente Kampen wil hier onder andere een bijdrage aan leveren met het toevoegen van 3.200 woningen in Reevedelta. Deze ontwikkeling is een unieke opgave, met veel draagvlak. De ontwikkeling levert een bijdrage aan het afronden van de stad Kampen en het vervolmaken van een aantrekkelijk en toekomstbestendig dorp Reeve.

Het gaat echter om meer dan bouwen alleen. De groei van wijken, dorpen en kernen zal hand in hand gaan met een kwaliteitsimpuls die de leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van onze gemeente vergroot. Er wordt doorgebouwd aan een vitale, zorgzame gemeenschap, waar plek is voor iedereen. We zetten daarbij in op gezondheid en gedrag, en verliezen die plekken of die inwoners waar de meeste gezondheidswinst kan worden bereikt niet uit het oog. We geven daarom vorm aan buurtschappen die gezondheid, buurtbetrokkenheid en ontmoeting faciliteren.

Samen leven met de natuur

Kampen moet, net als de rest van Nederland, klimaatneutraal en circulair zijn in 2050. De opgave begint bij het opwekken van energie en het reduceren van de vraag naar energie en grondstoffen door besparingen, systeemkeuzes en het ontwikkelen van alternatieven met lager gebruik van energie en grondstoffen.

Ook de kwaliteit en vitaliteit van het landelijk gebied staat onder druk. De manier van gebruik leidt tot uitputting van het bodem- en watersysteem, een verslechtering van de kwaliteit van de natuur en heeft een negatief effect op het klimaat en biodiversiteit. We werken samen aan de transitie van de landbouw en het landelijk gebied. Een toekomstbestendig landelijk gebied, waar een perspectief is voor de landbouw, maar ook voor het bereiken van de doelen op het gebied van energie, klimaatneutraliteit, natuur, stikstof, bodem en water. We zorgen voor een (be)leefbare gemeente voor de toekomstige generaties.

Kansrijk (op)groeien in een gelukkige regio

We willen dat onze inwoners gelukkig zijn, dat het welbevinden van onze inwoners groeit. Dit welbevinden omvat vele aspecten. Het is ten eerste van belang dat onze inwoners over dezelfde kansen beschikken. Een sterke sociale basis is hiervoor de eerste stap. Deze laat mensen in maatschappelijk en sociaal opzicht goed functioneren, waarbij mensen zelfredzamer en weerbaarder worden. Daarnaast groeit het welbevinden van onze inwoners wanneer zij mee kunnen doen in de samenleving en een betekenisvol leven kunnen leiden. Ditzelfde geldt voor onze jeugd: we willen dat zij veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien.

Het welbevinden van onze inwoners groeit, wanneer de voorwaarden van een goed bestaan op orde zijn. Dat betekent dat de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen en de zekerheid van werk en mee kunnen doen in de samenleving zijn geregeld. Samen met het onderwijs en werkgevers creëren we een economische omgeving waarin er voldoende kansen zijn om betekenisvol werk te doen. We zetten in op economisch duurzame bedrijvigheid en een circulaire economie. Het vraagt van ons een gunstig ondernemings- en vestigingsklimaat, waarin ondernemers de benodigde ontwikkeling van de arbeidsmarkt faciliteren.

Ook Regio Zwolle kiest er expliciet voor om brede welvaart en daarmee het welbevinden van inwoners van de regio te bevorderen. Het brede welvaart-denken zorgt ervoor dat met een integrale blik wordt gekeken naar hoe het gaat met de inwoners van de regio. De regio wil een evenwichtiger beeld van de stand van zaken in de regio en wil bewustzijn creëren voor het maken van keuzes in het belang van het welzijn van de inwoners. Zij hanteert, om een passend antwoord te geven op de urgente en complexe opgaven op de langere termijn, twee leidende principes: 'toekomstbestendig' en 'groeien in balans'.

4 Strategische opgaven

De voorstellen voor nieuw beleid in deze Perspectiefnota dragen bij aan de doelstellingen van de strategische opgaven. Bij elke strategische opgave geven we weer wat we willen bereiken (de kernboodschap). Daarnaast gaan we per opgave specifiek in op wat we komende periode met prioriteit binnen de opgave willen oppakken met daarbij een indicatie van de benodigde financiën. Ook hebben we in deze Perspectiefnota over de grenzen van onze bestuursperiode gekeken.

De strategische opgaven brengen forse maatschappelijke investeringen mee en die zijn in een dynamische en economisch onzekere tijd niet allemaal in één keer mogelijk. Het onzekere financiële perspectief sterkt ons in de overtuiging dat wij samen met uw raad keuzes moeten durven maken om onze ambities op de strategische opgaven uit te voeren met behoud van gezonde gemeentefinanciën. Jaarlijks herijken we de strategische opgaven, als onderdeel van de P&C-cyclus.

4.1 Versterken sociale basis

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Wij weten dat een sterke sociale basis dichtbij huis de mogelijkheden voor onze inwoners om talenten te ontplooiën vergroot. Een sterke sociale basis laat mensen in maatschappelijk en sociaal opzicht goed functioneren, waardoor de specialistische zorg kan worden voorkomen en afgebouwd en de mensen zelfredzamer en weerbaarder worden. Door een gezamenlijke aanpak met maatschappelijke partners werken we aan versterking van de preventieve functies van de sociale basis en verlaging van de kosten voor specialistische zorg.

We werken binnen de sociale basis aan opgaven waaronder maatschappelijke resultaten hangen die we met elkaar willen bereiken. De opgaven sluiten aan bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Randvoorwaardelijk is goede monitoring van en sturing op de maatschappelijke resultaten, met strategisch relatiemanagement vanuit partnerschap.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

In juli 2022 heeft uw raad reeds ingestemd met een extra financiële impuls om vanaf 1 juli 2022 de sociale basis te versterken binnen de opgaven Jeugd, Structurele ondersteuning en Samenwerken in de wijk. De voorbereidingen voor een nieuwe subsidieronde vanaf 2024 zijn inmiddels gestart.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Gezien de extra financiële impuls waar uw raad in 2022 mee heeft ingestemd, zijn nu geen aanvullende middelen nodig voor deze strategische opgave.

4.2 Opgroeien in een kansrijke omgeving

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

We vinden het belangrijk dat onze jeugd veilig, gezond en kansrijk kan opgroeien. Dat is een opdracht aan ons allemaal: van ouders, van jeugdigen, van de gemeente, van het onderwijs, van jeugdprofessionals en van alle inwoners.

Met de meeste jeugdigen in Kampen gaat het goed. We zien helaas ook situaties waarin dit niet het geval is. We vinden het belangrijk dat alle ouders en jeugdigen die ondersteuning of zorg nodig hebben weten waar ze terecht kunnen en tijdige en passende hulp krijgen. Samen met maatschappelijke partners zetten we specifiek in op het bevorderen van (mentaal) welbevinden en op het voorkomen van middelengebruik. We versterken de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs. We hebben extra aandacht voor jeugdigen met een onderwijsachterstand en streven ernaar dat alle jongeren van school gaan met een diploma.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we in combinatie met de strategische opgave 5 'Bevorderen veiligheid' een voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt. Dit voorstel is aanvullend op onze deelname aan het programma 'Opgroeien in een kansrijke omgeving'. Hiervoor heeft uw raad in de Programmabegroting 2023 middelen beschikbaar gesteld. Het programma bewerkstelligt dat er door de samenwerking met het onderwijs, ouders en netwerkpartners interventies worden bedacht, waardoor jongeren 'beter in hun vel' zitten en middelengebruik wordt voorkomen dan wel verminderd.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Een indicatie van de benodigde financiën hebben we opgenomen bij strategische opgave 5 'Bevorderen veiligheid'.

4.3 Bevorderen gezonde en veerkrachtige samenleving

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

We vinden het belangrijk dat inwoners gezond en veerkrachtig zijn, meedoen in de samenleving en een betekenisvol leven leiden. Het gaat goed met de gezondheid van de meeste Kampenaren, maar we weten ook dat leven in goede gezondheid niet voor iedereen vanzelfsprekend is. We gaan hierbij uit van een brede benadering van gezondheid, net zoals bij 'positieve gezondheid'. Niet ziekte, maar een betekenisvol leven staat centraal.

Het is dus belangrijk dat we gezondheidsbevordering vanuit een breed perspectief aanpakken, waarbij we ons niet richten op 'Ziekte en Zorg', maar op 'Gezondheid en Gedrag'. Het gaat er juist wel om wat iemand wel kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen. De gemeente zet daarom in op alle aspecten van positieve gezondheid. Het gevarieerde sport- en speelaanbod in onze gemeente levert daar mede een waardevolle bijdrage aan. We verliezen die plekken of die inwoners waar de meeste gezondheidswinst kan worden bereikt niet uit het oog.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we een voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt dat uit de volgende onderdelen bestaat:

➤ Uitvoering en impuls Kamper Leefstijlakoord

De gemeente Kampen heeft een leefstijlakoord. Met dit akkoord wil de gemeente een gezonde leefstijl bevorderen en het risico op stijgende zorgkosten in de toekomst verkleinen. Ambitie is om meer veerkracht en vitaliteit onder inwoners te creëren, wat leidt tot een betekenisvol leven. Van daar uit ontstaat als vanzelf gezondheidswinst. De uitvoering van het leefstijlakoord ligt in handen van vier sport- en beweeggroepen en twee preventiewerkgroepen. Alle groepen zetten mooie stappen. Hierover hebben we uw raad onlangs met een informatienota geïnformeerd.

Sportservice Kampen geeft grotendeels uitvoering aan het Kamper Leefstijlakoord en organiseert activiteiten en projecten waarmee inwoners worden gestimuleerd om te sporten en bewegen. Om hier duurzaam uitvoering aan te kunnen geven, zijn vanaf 2024 financiële middelen nodig. In dit kader werken we momenteel een aantal scenario's uit. De opgenomen kosten in deze Perspectiefnota zijn dan ook indicatief. De scenario's leggen we rond de zomer ter besluitvorming aan u voor. Uw besluit verwerken we vervolgens in de Programmabegroting 2024.

➤ Sportcampus Sportpark De Maten/ De Venen

De ontwikkeling van een sportcampus op Sportpark De Maten/ De Venen als onderdeel van Reevedelta is nieuw. Meer inwoners vragen om meer sportvoorzieningen. Om deze sportvoorzieningen te kunnen realiseren moeten hiervoor additionele middelen worden vrijgemaakt. Besluitvorming hierover volgt als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Reevedelta.

➤ [Beweging naar voren \(IZA/GALA\)](#)

Bij trends en ontwikkelingen hebben we geschetst dat het versterken van de sociale basis en de beweging naar voren in steeds meer (landelijke) documenten aandacht krijgt, waaronder in het IZA en het GALA. Hiervoor geldt dat nog niet duidelijk is wat dit exact betekent voor onze gemeente en welke rol wij hier regionaal in gaan spelen. Onze ambitie is wel om in het IZA een trekkende rol op één van de thema's te nemen. Wat dit concreet betekent en of de huidige uitvoeringsmiddelen voldoende zijn, werken we uit bij de begroting. Daar vindt dan ook de integrale afweging plaats.

➤ [Ieder kind een zwemdiploma](#)

De zwemveiligheid van onze inwoners is belangrijk. Ieder kind moet een zwemdiploma kunnen halen. Daarnaast is het nodig om de zwemvaardigheid verder te ontwikkelen, zodat ieder kind zich prettig en vertrouwd voelt in het water. We onderzoeken de zwemvaardigheid van kinderen en of er, naast de bestaande regelingen, extra ondersteuningsmogelijkheden nodig zijn om ieder kind een zwemdiploma te laten halen. Daarnaast onderzoeken we de tarieven van een zwemdiploma.

[Wat zijn de benodigde financiën \(indicatief\)?](#)

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
3. Versterken gezonde en veerkrachtige samenleving	482	452	452	452
3 - Onderzoek naar zwemveiligheid	30			
3 - Formatie; Uitvoering IZA/GALA	52	52	52	52
3 - Uitvoeren en impuls Kamper Leefstijlakkkoord	400	400	400	400

4.4 Vergroten bestaanszekerheid

[Wat willen we bereiken \(kernboodschap\)?](#)

We zorgen ervoor dat de voorwaarden van een goed bestaan op orde zijn. Dat betekent de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen, de zekerheid van werk en van mee kunnen doen in de samenleving, vanuit een veilige woonomgeving. Samen met het onderwijs en werkgevers creëren we een economische omgeving zodat inwoners ook in de toekomst voldoende kansen hebben om betekenisvol werk te doen. Werk moet lonen. Waar werk onvoldoende kwaliteit van bestaan oplevert, zorgen we voor middelen zodat onze inwoner kan voorzien in zijn levensonderhoud en volwaardig onderdeel is van de samenleving.

[Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?](#)

Bestaanszekerheid is een breed thema, dat verbinding heeft met wonen, (positieve) gezondheid, inclusieve samenleving en veilig en kansrijk opgroeien. We ontwikkelen in 2025 een inhoudelijke agenda op dit thema inclusief een financiële doorrekening. Vooruitlopend op de inhoudelijke agenda willen we in 2024 alvast een tweetal aandachtspunten ontwikkelen, te weten proactief handelen bij beginnende schulden en financiële vaardigheidstrainingen.

Daarnaast zetten we in 2024 meer in op werk als belangrijke inkomensvoorziening, voor inwoners die daar (potentieel) toe in staat zijn. Een inclusieve arbeidsmarkt is daar onderdeel van. Door het intensiveren van de inzet op re-integratie en de samenwerking met Impact dragen we bij aan een economische omgeving, zodat onze inwoners ook in de toekomst voldoende kansen hebben om betekenisvol werk te doen. Door groei van de doelgroep, landelijke ontwikkelingen die zorgen voor meer taken en onze eigen ambitie is meer capaciteit nodig om de taken onder de Participatiewet uit te kunnen voeren.

[Wat zijn de benodigde financiën \(indicatief\)?](#)

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
4. Vergroten bestaanszekerheid	512	862	862	862
4 - Wet Sociale werkvoorziening	300	300	300	300
4 - Verbeteren vroegsignalering, trainingsaanbod	150			
4 - Intensivering bestaand beleid	62	562	562	562

4.5 Bevorderen veiligheid

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Wij vinden het in Kampen belangrijk dat inwoners zich veilig voelen. Dit maakt dat wij preventieve maatregelen nemen om onze buurten, wijken, kernen en binnenstad veilig te houden. Ook treden wij samen met onze boa's en ketenpartners (zoals politie, horeca en welzijn) proactief en daadkrachtig op tegen overlast en ondermijning. De inwoners zijn hierbij onze ogen en oren.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave zijn twee voorstellen voor nieuw beleid uitgewerkt.

➤ Samenwerking zorg en veiligheid & uitvoeringsplan bij Integraal Veiligheidsplan

Er komen steeds meer mensen in een kwetsbare positie in onze wijken wonen. Dat is het effect van ontwikkelingen in de samenleving en ook wetgeving zoals van beschermd wonen naar een beschermd thuis of aanpak Mensenhandel. Vanuit de opgave verbinden zorg & veiligheid verstevigen we de samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid. Het is nodig dat partners van de sociale basis, mensen met ervaringskennis, professionals van het veiligheidsdomein en de gemeente goed samenwerken voor deze inwoners in een (uiterst) kwetsbare positie én in het belang van veiligheid en leefbaarheid in gemeente Kampen.

Samen met inwoners werken we aan het vergroten van veiligheid in de wijken. Voor een adequate aanpak van ondermijning is een weerbare organisatie essentieel, dat houdt in dat regelgeving en beleid op orde moeten zijn en interne informatie op een juiste manier gedeeld wordt. Daarnaast moeten medewerkers, ons college en uw raad alert zijn op signalen en weten waar zij hiermee terecht kunnen. Om de bestrijding van ondermijning op orde te krijgen, is het noodzakelijk dat er één fte aan de formatie wordt toegevoegd.

Een huishouden met een stapeling van problemen krijgt vaak hulp van (meerdere) professionals. Soms loopt er ook een traject via Justitie. Goede samenwerking van ondersteuning en hulpverlening is cruciaal. Meerdere spelers delen verantwoordelijkheid (inwoner z&v, naasten, netwerkpartners, zorginstellingen, Zorg- en Veiligheidshuis en gemeente). Er is behoefte aan duidelijke coördinatie over de domeinen heen. We trekken de regie naar ons toe ten behoeve van meer stabiliteit in wijk en buurt. En partners weten wanneer, hoe en bij wie ze onveilige en/of zorgwekkende situaties kunnen opschalen.

➤ Opgroeien in een kansrijke omgeving

De strategische opgave 2. Opgroeien in een Kansrijke omgeving heeft een sterk verband met deze strategische opgave. In dit voorstel voor nieuw beleid gaat het namelijk over het creëren van een veilige omgeving voor onze jeugd. En zetten we in op preventie. We willen voorkomen dat jeugdigen afglijden in de criminaliteit. Door een versnelling en een uitbreiding van bestaand beleid te organiseren kan er een grote bijdrage geleverd worden aan de ambitie en de kernboodschap dat onze jeugd gezond, veilig en kansrijk kan opgroeien. Gelijke kansen kan ongelijke behandeling betekenen.

Uw raad heeft tijdens de commissievergadering van 16 maart jl. de problematiek van drugs en jeugd benoemd. U heeft daarbij gevraagd om in te zetten op het versterken van de preventieve aanpak en het versterken van de omgeving van jongeren om kwetsbaarheid tegen te gaan.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
5. Vergroten veiligheid	506	421	421	421
5 - Formatie SD w.o. beleidontwikkeling en ondermijning	213	213	213	213
5 - Intensivering zorgonderwijs project (Opgroeien Kansrijke Omgeving)	293	208	208	208

4.6 Versterken inclusieve samenleving

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

We streven naar een dienstverlenende en inclusieve gemeente voor iedereen. Inclusief betekent voor ons dat iedereen kan meedoen en wordt gerespecteerd. Iedereen in de samenleving is even waardevol. In onze samenleving is geen enkele ruimte voor discriminatie of buitensluiten. We willen dat iedereen vrijheid en veiligheid voelt om te zijn wie je bent. De maatschappij verandert door globale en landelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de asielinstroom en de doordecentralisatie beschermd wonen. Dit vergroot de diversiteit in buurten en wijken, maar ook in andere sociale structuren.

Dus zetten we in op:

- Het wegnemen van drempels die de vrijheid en veiligheid belemmeren;
- Gelijkwaardige behandeling van iedereen (conform gewijzigd artikel 1 van de Grondwet¹⁵; waarin handicap en seksuele gerichtheid als non-discriminatiegrond zijn opgenomen);
- Zelfstandige toegang voor iedereen;
- Aandacht en acceptatie van elkaars verschillen.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we geen voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt. Momenteel geven we op de verschillende onderwerpen die onder deze strategische opgave vallen uitvoering:

- Ter voorbereiding op de doorcentralisatie beschermd wonen per 1 januari 2024 hebben we in 2022 een lokaal uitvoeringsplan opgesteld. Het uitgangspunt hierbij is lokaal wat lokaal kan, regionaal wat nodig is. Bij trends en ontwikkelingen schetsen we deze beweging naar een beschermd thuis ook.
- In het kader van huisvesting maatschappelijke doelgroepen werken we met onze partners van WWZ038 de woonzorgvisie uit in een uitvoeringsagenda. Naar verwachting nemen we in september 2023 een besluit over deze uitvoeringsagenda.
- Sinds begin 2022 staan we voor de opgave om opvang te bieden aan Oekraïense ontheemden. Deze opvang is gerealiseerd door in te zetten op Publiek Private Samenwerking (PPS). Sinds december 2022 hebben we ook een Gemeentelijke Opvang voor Oekraïners (GOO) met 175 plekken.
- Daarnaast is sinds mei 2022 een kleinschalige tijdelijke noodopvang voor asielzoekers aan de Industrieweg geopend. Gezien de positieve uitkomsten van de evaluatie van de tijdelijke noodopvang en aanhoudende urgentie voor noodopvangplekken hebben wij in maart 2023 besloten de locatie met een jaar te verlengen.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën				
	2024	2025	2026	2027
6. Versterken inclusieve samenleving				
6 - Opgave past binnen beschikbaar gesteld budget				

4.7 Vitale cultuur

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Kunst, cultuur en erfgoed kleuren Kampen en bepalen voor een groot deel haar identiteit. Een robuuste en vitale culturele sector heeft een belangrijke sociale, economische en intrinsieke waarde voor Kampen. Cultuur is een vestigingsfactor, verbindt en draagt bij aan welbevinden. Kunst, cultuur en erfgoed brengt creativiteit en innovatiekracht in de samenleving. Erfgoed verbindt Kampen met haar verleden, geeft identiteit en is het fundament voor ontwikkeling. We investeren daarom in de toekomstwaarde van monumenten en erfgoed door te verduurzamen en hoe iedereen daarvan kan genieten en kan gebruiken.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we een voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt dat uit de volgende onderdelen bestaat:

¹⁵ Minister Bruins Slot tekent Grondswetswijziging artikel 1', [Minister Bruins Slot tekent Grondswetswijziging artikel 1 | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#), geraadpleegd op 10 mei 2023.

➤ [Walkate Archief](#)

Momenteel worden de mogelijkheden verkend om de archief-, foto- en bibliotheekcollectie van het Walkate Archief in de collectie van het Stadsarchief op te nemen en (een deel van) de kunstcollectie in de collectie van het Stedelijk Museum. Hiermee borgen en verrijken we de geschiedenis en het culturele aanbod van Kampen. Daarnaast vindt onderzoek plaats of en hoe een eventuele aankoop van het pand aan de Burgwal 43 (waar het Walkate Archief is gevestigd) maatschappelijk van meerwaarde kan zijn, het opstellen van een businesscase is hier onderdeel van. De kosten van opname in het Stadsarchief zijn bekend. De kosten voor opname van (een deel van) de kunstcollectie in het Stedelijk Museum en de eventuele aankoop van het pand nog niet. Na de zomervakantie leggen we uw raad een voorstel met de drie onderdelen (archief, kunst en pand) ter besluitvorming voor. Uw besluit verwerken we vervolgens in de Programmabegroting 2024.

➤ [Werkbudget](#)

Er worden in Kampen veel culturele initiatieven ontplooid. We willen hier adequaat en tijdig op kunnen inspringen. Het instellen van een werkbudget waarbij de portefeuillehouder cultuur in overleg met een selecte werkgroep deskundigen kansen voor de samenleving, die zich voordoen op gebied van cultuur, kan verzilveren. Uitgangspunt is dat we dit werkbudget vanuit het Kamper Ontwikkelfonds financieren.

➤ [Cultuurnota 2024 - 2028](#)

Cultuur is van ons allemaal. We vinden het belangrijk dat elke inwoner hiervan kan genieten én er ook gebruik van kan maken. In de aanstaande Cultuurnota 2024 – 2028 zetten we hiervoor de lijnen uit. Dit beleid is van en voor onze inwoners. We vinden het belangrijk dat hun behoeften in de cultuurnota doorklinken. Om dit beleid vorm te geven, gaan we daarom breed het gesprek aan.

➤ [Beleidsadviseur Erfgoed en verduurzamen monumenten](#)

Maatschappelijke en mondiale ontwikkelingen maken de noodzaak tot verduurzaming van ons erfgoed één van de belangrijkste hedendaagse opgaven. Het verduurzamen van erfgoed vraagt om specifieke kennis. Zo moet bekendheid met instandhouding van monumentale waarden samengaan met actuele kennis over toepasbare duurzaamheidsmaatregelen voor deze kwetsbare groep gebouwen.

Met bovengenoemde onderdelen beheren we het Kamper verleden en vergroten we de Kamper collectie. Daarmee versterken we de identiteit van Kampen en bieden iedere inwoner de gelegenheid daarvan te genieten. We versterken met een nieuwe Cultuurnota de Kamper cultuursector en we doen dat samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Het handgeld maakt het mogelijk initiatieven uit de samenleving tot realisatie te brengen.

[Wat zijn de benodigde financiën \(indicatief\)?](#)

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
7. Vitale cultuur	211	191	191	151
7 - Overig	20			
7 - Walkate	100	100	100	60
7 - Beleidsadviseur erfgoed	91	91	91	91
7 - Werkbudget (lasten)	100			
7 - Werkbudget (baten: te financieren uit het Kamper Ontwikkel Fonds)	-100			

4.8 [Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen door integrale gebiedsontwikkeling](#)

[Wat willen we bereiken \(kernboodschap\)?](#)

Kampen heeft een forse woningbouwopgave. Het gaat echter om meer dan bouwen alleen. De groei van wijken, dorpen en kernen zal hand in hand moeten gaan met een kwaliteitsimpuls die de leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van de wijken, dorpen en kernen vergroot. Er wordt doorgebouwd aan een vitale gemeenschap, waar plek is voor iedereen. Buurtschappen worden zo vormgegeven dat ontmoeting, buurtbetrokkenheid en gezondheid worden gestimuleerd.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we een voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt dat uit de volgende onderdelen bestaat:

➤ Wijkvisies en gebiedsontwikkeling bestaande wijken

Onze wijken en kernen hebben een eigen karakter. Dit vraagt om een aanpak op maat. Samen met inwoners en betrokken organisaties willen we de kansen en uitdagingen in beeld brengen. Dit vraagt iets van de ambtelijke organisatie en de manier van werken. Om dit goed te organiseren, is onderzoek nodig hoe we deze gebiedsgerichte aanpak vorm kunnen geven.

Mogelijkheden van gebiedsgericht werken zijn bijvoorbeeld leefbaarheidsscans of wijkvisies. Dit kan op participatieve wijze of meer datagedreven. Op dit moment vinden er al verschillende pilots met een aanpak op maat plaats in de Flevowijk, 's Heerenbroek, Brunnepe, de binnenstad en Reevedelta. In Grafhorst is een traject opgestart om een dorpscan te maken. Dit is een participatief proces met bewoners en dorpsbelang dat uiteindelijk leidt tot een uitvoeringsagenda. Voor de uitvoering zijn middelen nodig, maar op dit moment is het nog niet inzichtelijk wat de kosten zijn. Deze trajecten zetten we voort, zodat we hieruit kunnen leren in het gebiedsgericht werken. Niet voor al deze visies hebben we al uitvoeringsbudget gereserveerd.

➤ Continueren formatie inwonerbetrokkenheid na 2023

We streven naar een organisatie die inwoners actief betreft bij de werkzaamheden en meer van buiten naar binnen denkt. Inwonersparticipatie wordt al in verschillende processen toegepast, maar een organisatiebrede leidraad ontbreekt. Dit vraagt wat van de ambtelijke organisatie en is niet binnen een dag gerealiseerd. Ook voor de komende jaren is daarom inzet nodig om de organisatie te leren van buiten naar binnen te denken. Door inwonersparticipatie een impuls te geven worden inwoners meer betrokken bij de gemeente en hopen wij beter aan te sluiten bij de leefwereld van de inwoner.

➤ Woonwagengebeleid

Op dit moment loopt een onderzoek naar de mogelijkheden voor realisatie van een nieuwe locatie voor standplaatsen voor woonwagens aan de Schansdijk te Kampen. De oorspronkelijke planning van dit onderzoek was dat voor de zomer alle omstandigheden en de daarbij horende kosten in beeld zouden zijn. Doordat de provincie echter eerst aangaf dat de gekozen locatie niet binnen het bestaande beleid paste, is eerst met hen gesproken hoe we dit konden oplossen. Dat is inmiddels duidelijk geworden en binnen de randvoorwaarden van de provincie wordt nu een plan uitgewerkt dat tot de benodigde onderzoeken leidt. We kunnen in deze Perspectiefnota nog geen uitsluitsel over wat dit concreet betekent. Bij de begroting is duidelijk wat de benodigde kosten zijn voor het realiseren van een dergelijke woonvoorziening voor deze doelgroep en met welke dilemma's we daarbij te maken hebben. Bij de begroting vindt dan ook de integrale afweging plaats.

➤ Optimaliseren inzet Omgevingsvisie 2.0

Op 23 maart heeft uw raad de Omgevingsvisie 1.0 vastgesteld. Met de Omgevingsvisie 2.0 geven we hier een vervolg op. De Omgevingsvisie 2.0 moet op participatieve wijze tot stand komen, zodat we inwoners meer betrokken bij ons beleid en de visie beter aansluit bij de leefwereld van inwoners.

➤ Beleidsontwikkelingen volkshuisvesting

In 2022 keerde de rijksregie op volkshuisvesting terug waarmee het Rijk, provincies, gemeenten, corporaties en marktpartijen het woningtekort en de verduurzaming gezamenlijk aanpakken. Het afgelopen jaar zijn de Nationale Woon- en Bouwagenda en zes programma's op wonen geïntroduceerd. Via de regionale woondeals en nationale prestatieafspraken zijn er vervolgens afspraken gemaakt met provincies, gemeenten en corporaties over de verdere invulling van de volkshuisvestelijke opgaven. Met deze ontwikkelingen komen er ook nieuwe wetten waarvan we verwachten dat die de komende jaren de nodige consequenties hebben voor ons beleid. Het is de verwachting dat we hiervoor de komende jaren meer budget nodig hebben, omdat er zoveel ontwikkelingen zijn op het gebied van volkshuisvesting.

Vanwege de omvang van versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta hebben we voor deze onderwerpen een apart voorstel voor nieuw beleid geformuleerd.

➤ [Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta](#)

De tijden dat gemeenten ruim konden verdienen aan woningbouwontwikkeling beginnen achter ons te liggen. Onder andere de sterke stijging van bouwkosten, hoge inbrengwaardes van grond, oplopende personeelstekorten in de bouw en de stikstofcrisis zijn hier debet aan. Ook de ambitie om in het woningbouwprogramma te streven naar 30% sociale huur legt druk op de financiële haalbaarheid van ontwikkelingen. Bovendien bouwen we met Reevedelta een compleet nieuw stadsdeel dat ook de nodige bovenwijkse investeringen vraagt op gebied van infrastructuur, onderwijs en zorgvoorzieningen. Onze ambitie om een versnelling te realiseren in onze woningbouwopgave vraagt de nodige inzet en investeringen:

- De gebiedsontwikkeling Reevedelta. De gebiedsvisie krijgt vorm en daarmee ook het zicht op de benodigde gemeentelijke investeringen. Deze gebiedsontwikkeling vraagt investeringen op het gebied van infrastructuur, onderwijs en sport. Deze investering loopt in de tientallen miljoenen euro's voor de gemeente. We werken nog volop aan het plan om deze ook financieel gezien te optimaliseren. Hierin kijken we samen met uw raad naar de knoppen waaraan gedraaid kan worden. Exact zicht op de benodigde investeringen volgt richting het einde van 2023.
- Naast Reevedelta zijn ook andere kleinschalige (binnenstedelijke) ontwikkelingen nodig om de versnellingsopgave waar te maken. Om ook op andere kansrijke locaties versnelling te realiseren is, moeten we als gemeente een actieve rol vervullen. Dit uit zich in het actief zoeken naar en aanjagen van nieuwe kansen, waaronder flexwonen, en waar nodig aanvullende investeringen om de ontwikkelingen financieel rond te krijgen. Eind 2023 krijgen we zicht op de exacte kosten en benodigde investeringen ten aanzien van flexwonen.
- Een versterking van de programma-organisatie is nodig om de versnellingsopgave met focus en aandacht te realiseren. Hierbij is onder andere een ontwikkelstap in projectmatig werken nodig. Het is niet reëel dat we deze kosten in zijn geheel kunnen verhalen op diverse grondexploitaties. De versterking van de programma-organisatie vraagt de komende jaren extra investeringen.

Met dit voorstel voor nieuw beleid streven we naar een robuuste en verantwoorde financiering van onze woningbouwambitie en gebiedsontwikkeling Reevedelta met behoud van voldoende weerstandsvermogen in relatie tot onze reserves.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
8. Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen door integrale gebiedsontwikkeling	1.173	938	863	813
Baten; versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen subsidie	-560	-250		
Formatie; (continueren) inwonerbetrokkenheid (1 fte)	103	103	103	103
Gebiedsvisies 's Heerenbroek	60	20		
Groene en gezonde Flevowijk	50	50	50	
Optimaliseren (participatieproces) omgevingsvisie 2.0	50			
Programma organisatie Flevowijk	100	100	100	100
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; aanjaag budget	250	250	250	250
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; beleidsregisseur 1e lijnszorg	55	55		
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen	560	250		
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; programmakosten (inhuur/projectmdw.)	455	360	360	360
Wijkvisies	50			

4.9 Werken aan een toekomstbestendige en duurzame economie

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Om evenwichtig te kunnen groeien, is naast de groei van het aantal inwoners ook de groei van het aantal arbeidsplaatsen van belang. Daarvoor zet Kampen in op een gunstig ondernemings- en vestigingsklimaat voor ondernemers. Kampen wil de benodigde ontwikkeling van de arbeidsmarkt bevorderen, onder andere door een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en door aan te sluiten bij regionale (bij)scholingsprogramma's voor werkenden. De gemeente Kampen zet in op economisch duurzame bedrijvigheid en een circulaire economie. Dit vraagt, naast aandacht voor diverse transitie, ook om rolneming van ondernemers(verenigingen), vastgoedeigenaren, leveranciers én de gemeente. De gemeente Kampen bestendigt daarnaast haar keuze voor de vrijetijdseconomie als een economisch speerpunt en realiseert zich dat het verstandig is om via een nieuwe economische agenda meer focus aan te brengen in haar economisch beleid.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we een voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt dat uit de volgende onderdelen bestaat:

➤ Programmamanager Economie

Deze strategische opgave willen we zoveel mogelijk in onderlinge samenhang en zo effectief en efficiënt mogelijk oppakken. De komende jaren moeten we namelijk binnen deze opgave verschillende keuzes maken, bijvoorbeeld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van werklocaties, selectiebeleid en het aanjagen van de nodige transitie. We vragen daarom middelen aan voor de inzet van een programmamanager Economie.

➤ Economische visie

Ook werken we aan een economische agenda en visie. De economische agenda is naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 gereed. De startnotitie van de economische agenda hebben wij op 21 maart 2023 ter besluitvorming aan uw raad aangeboden. Voor het meewerken aan en het vormgeven van de economische agenda (korte termijn) en visie (lange termijn) richten we een 'economic board' (platform) in. Met de agenda zetten we in op de samenwerking met het bedrijfsleven. Uw raad betrekken we vooral bij het uitwerken van de visie.

➤ Hogere bijdrage Port of Zwolle

In het ambitiedocument 'Sturen op de Toekomst' staat de doorontwikkeling van de Port of Zwolle (PoZ) omschreven. In het kader van deze doorontwikkeling vraagt de organisatie van PoZ om capaciteitsuitbreiding om de benodigde slagkracht, organisatiekracht en uitvoeringskracht te organiseren. Dit betekent daarmee een hogere bijdrage van de samenwerkingspartners, dus ook van onze gemeente.

➤ Continueren tijdelijke formatie

Om de voortgang van projecten op het gebied van bedrijventerreinen, havens en werklocaties te borgen is tijdelijk de strategische beleids capaciteit uitgebreid. Deze uitbreiding willen we de komende twee jaar continueren.

➤ Transitiefonds

Voor het beter benutten en de transitie van bedrijventerreinen en haventerreinen zijn over meerdere jaren investeringen nodig. Deze investeringen gaan over onze bestuursperiode heen en de mate van investeringen is afhankelijk van onze rolneming: willen we stimuleren, faciliteren of investeren? Om investeringen te kunnen doen, willen we een transitiefonds opzetten. We verwachten uiterlijk eind 2024 aan uw raad een voorstel over het transitiefonds ter besluitvorming voor te kunnen leggen. Uitgangspunt is dat we het transitiefonds vanuit het Kamper Ontwikkelfonds financieren.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
9. Werken aan toekomstbestendige en duurzame economie	591	541	133	
9 - Economie overig	235	185	15	
9 - Economie programma	238	238		
9 - Port of Zwolle	118	118	118	
9 - Transitiefonds (lasten)	500	500	500	
9 - Transitiefonds (baten: te financieren uit het Kamper Ontwikkel Fonds)	-500	-500	-500	

4.10 Werken aan een bereikbare stad

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Wij vinden het belangrijk dat onze gemeente goed en veilig bereikbaar is en blijft voor alle vervoerswijzen. We constateren dat de doorstroming op onze toegangswegen onvoldoende (filevorming) en verkeersonveilig (grote ongelukken) is. Daarnaast hebben we de ambitie om de binnenstad van Kampen gastvrij en autoluw te maken en geven we binnen de bestaande stad prioriteit aan duurzame vormen van vervoer. Dit vraagt om het stimuleren en faciliteren van een andere wijze van mobiliteit waarbij het STOMP principe leidend is. Er wordt ingezet op het verstevigen van mobiliteitshubs, ingespeeld op het elektrificeren en verduurzamen van mobiliteit en het oplossen van knelpunten van verkeersonveiligheid.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

De belangrijkste onderdelen van deze strategische opgave maken deel uit van gebiedsontwikkeling Reevedelta en de transitie van de binnenstad. Deze onderdelen hebben we deels verwerkt in de strategische opgaven 8. Bouwen aan toekomstige wijken dorpen en kernen en 11. Toekomstbestendige en vitale Binnenstad. Deels maken deze ook onderdeel uit van het in concept vastgestelde Fietsplan en het nog door ons op te stellen Mobiliteitsplan. Het Fietsplan inclusief uitvoeringsplan hebben wij op 11 april 2023 ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Op grond hiervan dienen wij aanvullende voorstellen in voor de begroting. Het Mobiliteitsplan bieden wij u in 2024 ter besluitvorming aan. De opgaven die hieruit voortvloeien betrekken we bij de Perspectiefnota 2026 en verder.

➤ Campusplan Verkeerssituatie

Het Campusplan voorziet in een oplossing voor de voorziene verkeersproblemen. Het vraagt een investering van € 200.000. Het is geen wettelijk vereiste om dit te doen. Dit plan is onderbouwd met onderzoek en zorgt voor meer veiligheid voor leerlingen.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
10. Werken aan een bereikbare stad	12	12	12	
10 - Campusplan verkeerssituatie	12	12	12	
10 - Overig is bij andere opgaven meegenomen				

4.11 Toekomstbestendige en vitale binnenstad

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Onze binnenstad is een plek van en voor iedereen. We constateren dat de vitaliteit van onze binnenstad onder druk staat en dat dit een andere kijk geeft op zorgvuldig ruimtegebruik. Dit vraagt om een integraal toekomstbeeld en meer sturing en samenhang op en tussen alle opgaven, zodat integraal gewerkt wordt aan de versterking van een toekomstbestendig, vitale en gastvrije binnenstad.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave hebben we een voorstel voor nieuw beleid uitgewerkt dat bestaat uit meerdere onderdelen:

➤ [Programmamanager Binnenstad](#)

Alle ontwikkelingen in de binnenstad grijpen op elkaar in, kennen hun eigen tempo en zijn qua ruimteclaims en belangen soms conflicterend. Met als gevolg dat we kansen missen. Daarom pakken we de ambities en de ontwikkelingen in samenhang op, zodat we meer integraal kunnen werken aan versterking van een leefbaarder, toekomstbestendige, vitale en gastvrije binnenstad met een optimale balans tussen wonen, werken en recreëren. We vragen middelen aan voor de inzet van een programmamanager en daarmee een verschuiving van projectmatige aansturing naar gebiedsmatige aansturing van de binnenstad.

➤ [Uitvoeringsprogramma Transitie en Transformatie Binnenstad: gebiedsontwikkeling Bovenkerk](#)

Daarnaast zetten we in op verdere uitvoering van het uitvoeringsprogramma Transitie en Transformatie Binnenstad. Het uitvoeringsprogramma kent elf concrete projecten met een looptijd van vijf tot tien jaar en niet alle projecten kunnen tegelijk worden uitgewerkt of uitgevoerd. Voor drie projecten (gebiedsontwikkeling Bovenkerk, woon- en leefklimaat Buitenkerk en IJsselboulevard) hebben we nog middelen nodig. Voor 2024 vragen we budget aan voor gebiedsontwikkeling Bovenkerk. We werken momenteel aan een subsidieaanvraag voor het RVO. De subsidie hebben we nu indicatief opgenomen. Deze subsidie wordt in mindering gebracht op onze eigen investering in het gebied rond de Bovenkerk. Met een strategische kwaliteitsimpuls zetten we in op het versterken van de entreefunctie van dit gebied, als onderdeel van het centrumgebied. Voor de andere twee projecten vragen we nu geen middelen aan, die betrekken we bij ontwikkelingen op de langere termijn.

➤ [Parkeren Binnenstad](#)

In samenhang met strategische opgave 10 'Werken aan een bereikbare stad' zetten we in een op gastvrije en bereikbare binnenstad. Dit doen we door uitvoering te geven aan het in 2023 opgestelde parkeerplan inclusief dynamisch parkeersysteem, en de vervanging van de pollers, inclusief actualisatie ontheffingenbeleid. Ook hiervoor hebben we vanaf 2024 middelen nodig.

Om de opgaven uit het parkeerplan te realiseren, werken we momenteel een aantal scenario's uit. Deze leggen wij in de zomer eerst opiniërend aan uw raad voor en later dit jaar ter besluitvorming. De opgenomen kosten van € 200.000 betreffen de onderzoekskosten. Vooralsnog gaan we er vanuit dat 1 à 2 parkeergarages aan extra parkeercapaciteit benodigd is. Op basis van kengetallen voorzien we een (indicatieve) investering van € 12 miljoen voor extra parkeercapaciteit in 2027, waaruit vanaf 2028 kapitaallasten volgen.

[Wat zijn de benodigde financiën \(indicatief\)?](#)

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
11. Toekomstbestendige en vitale binnenstad	331	86	140	140
11 - IJsselkade	75			
11 - Vervanging pollers		30	29	29
11- Gebiedsontwikkeling Bovenkerk			55	55
11- Parkeren	200			
11- Programmasturing	56	56	56	56

4.12 Versnellen van verduurzaming

[Wat willen we bereiken \(kernboodschap\)?](#)

Om de opwarming van de aarde tegen te gaan, moeten we uitstoot van fossiele brandstoffen en uitputting van eindige grondstoffen, ook in Kampen, afbouwen. Met klimaatneutraliteit (gasloos, lokaal opwek van energie) zorgen we ook voor de toekomstige generaties voor een leefbare omgeving. We werken integraal aan de opgaves voor de opwek van hernieuwbare energie en richten onze bebouwde omgeving optimaal in op het gebruik daarvan. We zetten in op klimaatadaptatie, innovatie en een 100% circulaire economie in 2050.

[Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?](#)

Voor deze strategische opgave hebben we meerdere voorstellen voor nieuw beleid uitgewerkt:

➤ Circulair

Onze ambitie is dat onze gemeente in 2050 circulair is en dat afval een grondstof is. Er worden nog te veel primaire grondstoffen toegepast waardoor de voorraad schaarser wordt. Door voorlichting, stimulering en door als gemeente het goede voorbeeld te geven, ontstaat er bewustwording van de mogelijkheden die een circulaire economie biedt. Ook hebben we het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen ondertekend en gaan we 100% circulair inkopen en aanbesteden.

Daarnaast zetten we in op Kampen plastic (afval) vrij voor wat betreft éénmalige kunststofverpakkingen. Bedrijven worden zich bewust van de mogelijkheden van hergebruik of recycling van het huidige éénmalige kunststofverpakkingsmateriaal.

De ambitie van uw raad is om het bouwen/verbouwen of vernieuwen van het gemeentelijk vastgoed circulair uit te voeren en bij de sloop van het gebouw de vrijkomende materialen te oogsten en her te gebruiken. We willen vooraf bij bestaande gebouwen inzichtelijk maken welke materialen vrij komen en weer hergebruikt kunnen worden (grondstoffenpaspoort).

➤ Energie

We streven ernaar om in 2035 een energieneutrale gemeente te zijn door energiebesparing, het afbouwen van fossiele energie en door schone energie op te wekken. Hiervoor zetten we in op meerdere onderdelen:

- Energie- en warmtetransitie: onderdeel van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving is het onderzoeken van mogelijkheden van grootschalige opwek (wind en warmtenet in combinatie met geothermie) en de mogelijke koppeling aan een gemeentelijk energiebedrijf.
- Bodemenergieplan: als onderdeel van de energie- en warmtetransitie willen we meer sturing op dit proces krijgen voor alternatieve warmtebronnen en met name voor bodemwarmtepompen. We stellen een bodemenergieplan op waarin gebiedsspecifieke voorwaarden aan bodemenergiesystemen worden voorgeschreven om diverse (conflicterende) belangen in de ondergrond zoals bijvoorbeeld interferentie, grondwaterbescherming te borgen.
- Onderzoek warmtetransitievisie/wijkaanpak: in lijn met onze ambitie willen we de inzet op de warmtetransitie en de wijkaanpak opschalen. Op dit moment breidt de organisatie de capaciteit hiervoor uit. Ook willen we het budget voor de ondersteuning van de wijkaanpak uitbreiden.
- Bijdrage maatschappelijke energie initiatieven: onze ambitie is om de verduurzaming te versnellen. In dit kader willen we de bestaande budgetten voor de ondersteuning van de verduurzaming versterken. Ons voorstel is om het budget voor ondersteuning van maatschappelijk initiatieven te verhogen.
- Verduurzamen maatschappelijk vastgoed (niet-gemeentelijk, niet-commercieel en niet-zorggerelateerd): onze ambitie is om de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed te versnellen en structureel aan te pakken. De kosten voor het verduurzamen via een revolverend fonds kunnen we financieren vanuit het Kamper Ontwikkefonds. Dit geldt ook voor de aanloop- en uitvoeringskosten. We leggen uw raad hiervoor nog apart een voorstel ter besluitvorming voor.

- Soorten Management Plan (SMP): de grote verduurzamingsopgave voor de gebouwde omgeving brengt met zich mee dat de komende jaren een groot aantal woningen geïsoleerd wordt. Dit heeft grote gevolgen voor gebouwbewonende diersoorten, zoals de vleermuis en gierzwaluw. De Wet natuurbescherming bepaalt dat het verplicht is deze soorten te beschermen. Bij dergelijke werkzaamheden moet dan ook ecologisch onderzoek uitgevoerd worden en een ontheffing aangevraagd worden. Gezien de omvang van de huidige verduurzamingsopgave en hiermee ook de omvang van beïnvloeding van het leefgebied van de gebouwgebonden diersoorten en gezien de actievere rol van de overheid bij de isolatieopgave door middel van ondersteuningsmaatregelen, is het verstandig om het ecologisch onderzoek gebiedsdekkend uit te laten voeren en een SMP op te stellen. Hiermee worden onze inwoners ontlast en kunnen zij op basis van dit SMP ontheffing krijgen en is geen eigen ecologisch onderzoek nodig. Dit neemt financiële en procedurele belemmeringen weg en leidt tot versnelling van de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Gedurende de looptijd van het onderzoek in het kader van het SMP kunnen we vooruitlopend al ontheffing krijgen op basis van een pre-SMP. De ontheffing op basis van een SMP is voor de duur van tien jaar.
- Laadinfrastructuur: om het verder elektrificeren van het autoverkeer te stimuleren en te zorgen dat de laadinfrastructuur geen belemmering vormt voor de groei hiervan werken we samen met de provincie, netbeheerder en concessiehouder Vattenfall-InCharge aan een beter dekkend, toegankelijker, betaalbaar en veilig netwerk van laadinfrastructuur in onze gemeente. We stellen voor om in 2024 te investeren in de aanleg van extra laadpalen op de parkeermagneten grenzend aan de binnenstad, ontmoetingsplekken in onze gemeente en de nog te realiseren vrachtwagenparkeerplaats RW50.
- Elektrificatie van het wagenpark en infrastructuur gemeentewerf: vanuit landelijke doelstellingen en technologische ontwikkelingen stellen we de volgende ambitie:
 - in 2026 alle gereedschappen elektrisch;
 - in 2028 trafo met 50 laadpunten op de gemeentewerf tot 1000kW;
 - in 2030 alle dienstvoertuigen elektrisch;
 - in 2030 alle voertuigen in binnenstad elektrisch;
 - in 2035 alle machines en grote vrachtwagens elektrisch of waterstof-elektrisch.

➤ [Vastgoed](#)

Naast het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed zetten we maatregelen in om de gemeentelijke eigendomspanden in 2030 CO₂-neutraal te krijgen. Deze ambitie hebben we uitgewerkt in het Vastgoedplan 'Kiezen voor Kracht' en het Routeplan Verduurzaming dat hier onderdeel van is. Het vastgoedplan leggen wij op korte termijn ter besluitvorming aan uw raad voor.

In het vastgoedplan houden we voor de jaren 2024-2027 rekening met een verduurzamingsversneller van twaalf panden. In totaliteit gaat het om een te verduurzamen oppervlakte van 34.480 m². Hierbij zijn we uitgegaan van een totaal indicatief verduurzamingsbedrag van € 850 per m², verspreid over vier fasen. Het betreft een grove raming op basis van kengetallen: vastgoedscans per pand moeten uitwijzen of dit bedrag toereikend is tekort is.

Naast de verduurzamingsversneller zetten we in op een projectleider verduurzaming. Om deze inzet te financieren, maken we gebruik van een tijdelijke regeling (CDOKE). Ook vragen we budget voor een energiemonitor ICT-systeem, de aanbestedingsstrategie verduurzamingsversneller en het opstellen van het routeplan verduurzaming.

In ons voorstel om ons eigen vastgoed te verduurzamen verwachten we ook diverse baten. Naast genoemde tijdelijke regeling gaat het om inverdieneffecten, subsidies en bijdragen van derden (zoals huurders, gebruikers en exploitanten van ons vastgoed). Alleen voor de tijdelijke regeling hebben we een bedrag opgenomen.

Het vastgoedplan gaat ook in op vastgoedvernieuwing. Om waardevolle maatschappelijke panden op een adequaat kwaliteitsniveau ('krachtpanden') te houden, is het zaak om objecten waar nodig te vernieuwen via renovatie, nieuwbouw, aanpassingen of uitbreiding. In het vastgoedplan hebben we voor de periode tot 2040 geformuleerd welke vernieuwingsprojecten op grond van de huidige informatie zijn te verwachten.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
12. Versnellen verduurzaming	861	933	1.360	2.358
12 - Circulair	265	225	225	225
12 - Electrificering wagenpark	68	91	180	267
12 - Energie	220	180	90	90
12 - Infra gemeentewerf			18	36
12 - Soorten management plan	125	190	15	15
12 - Vastgoed-gebouwen	103	103	114	298
12 - Verduurzamingsversneller	80	144	718	1.427

4.13 Toekomstbestendige natuurlijke omgeving

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Klimaatverandering is de grootste uitdaging van deze tijd, zeker in Kampen, vanwege de ligging in de IJsseldelta en de omvang van het landelijk gebied. Om Kampen voor toekomstige generaties leefbaar te houden, werken we aan het tegengaan van de achteruitgang van de natuur en het verdwijnen van soorten, en het voorkomen van droogte-, hitte- en wateroverlast met bijkomende schade. We zetten dus in op een waterrobuuste en klimaatbestendige gebouwde omgeving in 2050. En werken we, gebiedsgericht, aan natuurontwikkeling, vergroenen en vergroten van biodiversiteit en het reduceren van stikstofdepositie, het verbeteren van de waterkwaliteit, en het tegengaan van bodemdaling.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

Voor deze strategische opgave is het onze ambitie om de biodiversiteit te versterken door te investeren in groen en groenbeheer. We willen een samenhangend ecologisch netwerk met als doel het verbeteren van de biodiversiteit. Ook werken we aan een klimaatadaptief Kampen. We streven ernaar de natuurwaarden in het openbaar groen te behouden en versterken waarmee de biodiversiteit wordt versterkt en het voorkomen van droogte-, hitte- en wateroverlast, vergroten van de biodiversiteit en een integrale aanpak. Dit willen we doen door biodiversiteitsherstel, natuurdoelenplan en beheerplan en het vergroenen van een vijftal locaties. Ook nemen we op een aantal locaties maatregelen tegen wateroverlast.

➤ Gebiedsplan Noordwest Overijssel

Het Rijk heeft de uitvoering van het Programma Landelijk Gebied bij de provincie belegd die de gestelde doelen moet realiseren. We verwachten dat dit programma eind 2023 door de provincie wordt vastgesteld. Daarna kunnen wij starten met de uitvoering. De doelen uit het PLG moeten wettelijk uiterlijk 2035 zijn gerealiseerd. Dit vraagt tijdige voorbereiding en uitvoering. We schatten in dat er in 2024 minstens 3 FTE voor deze taken nodig zijn. Aangezien het nieuwe taken betreft, verwachten we dat we hiervoor gecompenseerd worden.

➤ Dierenwelzijnsbeleid

We hebben oog voor dierenwelzijn in onze gemeente. Binnen de gemeente hebben we geen beleidsplan voor dierenwelzijn. De wettelijke verplichtingen worden afzonderlijk van elkaar vervuld, maar missen structuur en duidelijkheid. Met het opstellen van één beleidsplan geven we een overzichtelijk (en éénduidig) beeld weer hoe we willen dat er wordt omgegaan met dieren (zowel "huisdieren" als "wild").

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
13. Toekomstbestendige natuurlijke omgeving	866	801	801	801
13 - Biodiversiteit	350	350	350	350
13 - Ecologisch en natuur plan	135			
13 - Dierenwelzijn	81	51	51	51
13 - Gebiedsplan Noordwest Overijssel (vooral snog zonder dekking)	300	400	400	400

4.14 Het fundament

Wat willen we bereiken (kernboodschap)?

Om te kunnen werken aan de strategische opgaven is het essentieel dat we zorgen voor een goed fundament, we moeten de (rand)voorwaarden goed inrichten. In het fundament besteden we aandacht aan de missie, visie en sturingsfilosofie. Daarnaast hebben we aandacht voor bedrijfsvoering en wat er nodig is om onze organisatie goed te laten functioneren. Het is noodzakelijk dat we hier continu aandacht voor hebben en bezig zijn om dit up-to-date te houden. We hebben aandacht voor communicatie met de inwoners en de wijze waarop zij kunnen participeren.

Wat willen we komende periode binnen deze opgave met prioriteit oppakken?

In het kader van het fundament zijn vier voorstellen voor nieuw beleid ingediend, namelijk het instellen van een Kamper Ontwikkelfonds, de renovatie van het stadhuis, het optimaliseren van de financiële processen en een voorstel voor ambtelijke capaciteit (basis op orde).

➤ Renovatie stadhuis

Het stadhuis is inmiddels ruim twintig jaar oud. Gedurende deze periode zijn er geen grote aanpassingen gedaan aan het gebouw en dient het te worden aangepast aan de wensen van deze tijd. Het Stadhuis transformeert naar een Huis van de gemeente waarin medewerkers en samenleving zich herkennen, welkom voelen en gastvrij worden ontvangen. Een huis waar de ambtelijke organisatie zich thuis en veilig voelt en waar samenwerking met inwoner/ondernemer en intern optimaal wordt gefaciliteerd. De organisatiefilosofie 'jij bent van waarde' is vertaald naar een professionele inrichting die de publieke- en professionele werkomgeving samenbrengt.

Met een nieuwe, eigentijdse en duurzame huisvesting creëren we dat alle medewerkers maximaal zijn toegerust om het werk zelf te organiseren. Een huis waar onze ambities en doelen samen met de samenleving gerealiseerd kunnen worden. Voor en met de inwoners van de gemeente Kampen werken we samen in het 'Huis van de Gemeente'!

Een eerste indicatieve schatting is dat de renovatie een investering van € 14 miljoen vergt. Aannee is nu dat € 3 miljoen in 2024 wordt geïnvesteerd, € 8 miljoen in 2025 en nog € 3 miljoen in 2026. Een plan van aanpak en aanvullend onderzoek zijn nodig om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de benodigde aanpassingen en kosten. We komen hier bij de begroting op terug.

➤ Optimaliseren financiële processen

Het is nodig het financiële fundament onder de financiële functie te versterken. De inrichting van de boekhouding, de financiële processen en systemen kan verbeterd worden, waardoor we met een hogere kwaliteit en efficiency het financieel beheer kunnen organiseren. In dit project zorgen we voor een boekhoudkundig correct, robuuste en rechtmatige inrichting van de financiële processen, zorgen we voor geoptimaliseerde, geautomatiseerde en gedigitaliseerde financiële processen, een herontwerp van het rekeningschema, het faciliteren van het werken aan een financiële maandcyclus en – rapportage. Dit project raakt naast de financiële onderdelen bij zowel Advies en bedrijfsvoering als Administratie en ondersteuning zeker ook alle andere onderdelen van de organisatie, omdat die in hun procesvoering moeten aansluiten op deze ontwikkeling.

➤ Ambtelijke capaciteit op orde

Vorig jaar besloot uw raad tot een extra structureel budget voor het versterken van de ambtelijke capaciteit van € 2,4 miljoen ('de basis op orde'). Daarmee kon een groot gedeelte – 31 van de 41 f.t.e. – van de geïnventariseerde gewenste uitbreiding van de ambtelijke capaciteit gehonoreerd worden en het is ook goed gelukt om deze uitbreiding te werven. Daarnaast hebben we toen afgesproken om te monitoren of de niet gehonoreerde uitbreiding (voor bestaande activiteiten) ook daadwerkelijk nodig is. Gedurende de periode na de vaststelling van de Perspectiefnota 2023 zijn er nog een aantal functies ingevuld in het kader van onze ambities. Nu, een jaar later, hebben we geïnventariseerd welke van de vorig jaar niet gehonoreerde uitbreiding nog altijd urgent is. Dat leidt tot de wens naar extra capaciteit in de ambtelijke organisatie (3 f.t.e.) voor een financieel adviseur, een beleidsmedewerker ruimtelijke ordening en een technisch uitvoerder.

Wat zijn de benodigde financiën (indicatief)?

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
14. Het fundament	630	340	250	1.258
14 - Ambtelijke capaciteit op orde	250	250	250	250
14 - Optimaliseren Financiële Processen	380	90		
14 - Renovatie Stadhuis				1.008
14 - Kamper Ontwikkel Fonds (lasten)	100			
14 - Kamper Ontwikkel Fonds (baten: te financieren uit Kamper Ontwikkel Fonds)	-100			

5 Financiën

5.1 Financiële ontwikkelingen

Vanuit de begroting 2023 hebben we te maken gehad met een aantal autonome ontwikkelingen en risico's die we meenemen bij de bepaling van het beschikbaar begrotingssaldo 2024-2027 en de weerstandsratio. We gaan eerst in op de aanpassingen aan de begroting zowel aan de inkomsten als uitgaven kant. Daarna geven we een samenvatting van de financiële effecten van de strategische opgaven. Hierna lichten we de autonome ontwikkelingen toe en tot slot komen de lange termijn investeringen in beeld en de algemene reserve.

Onzekerheid

We zien dat de onzekerheden toenemen. We weten de consequenties van de meicirculaire nog niet, al hebben we daarvoor wel een aanname gedaan (zie tabel 3). De economische ontwikkelingen leiden tot een hogere rente en er is sprake van een verslechterende woningmarkt. Dit heeft voor nu vooral invloed op de grondexploitaties en daarmee ook op de betreffende reserve grondexploitaties.

Ontwikkelingen gemeentefonds

Onze begroting is voor circa 70% afhankelijk van de middelen uit het gemeentefonds. Dit zijn vooral algemene dekkingsmiddelen. In het gemeentefonds worden via een standaard berekeningsmethode de mogelijke eigen opbrengsten uit de WOZ verrekend. In het gemeentefonds zijn een aantal ontwikkelingen die we specifiek toelichten, omdat deze inzicht geven in toekomstige middelen.

Per 1 januari 2023 is de herverdeling van het gemeentefonds ingegaan. Kampen heeft financieel voordeel van deze herverdeling, waardoor we drie jaar lang extra geld ontvangen. Het rijk volgt doorlopend of deze herverdeling wel het gewenste effect sorteert. Het kan dus zijn dat hier bijsturing op plaatsvindt. Tegelijkertijd is het rijk ook afgestapt van de zogenoemde "trap op en af systematiek". Deze systematiek betekende dat de omvang van het gemeentefonds gelijk liep met de rijksuitgaven. Het accres (dat is de toename van het Gemeentefonds) waarin dit werd verwerkt, is nu opgesplitst in een volume- en een nominaal accres (LPO) deel. Het volumedeel is beschikbaar voor inhoudelijke beleidsambities en areaaluitbreiding, het nominale deel is voor compensatie van loon- en prijsstijging.

Het volume deel is vastgezet tot en met 2026 en hiermee wil het Rijk meer duidelijkheid geven over de omvang van de te ontvangen middelen. Het betekent ook een verkapte bezuiniging omdat de groei nu nog niet leidt tot een groei van de totale omvang van het gemeentefonds.

Het nominale accres (LPO) wordt jaarlijks aangepast met de verdeelsleutel zoals het kabinet dit heeft afgesproken. Hiermee wordt compensatie geboden voor inflatie. Omdat 2022 wat dat betreft een uitzonderlijk jaar is, vindt hier eenmalig achteraf door middel van nacalculatie een herrekening plaats. Dit deel zal beschikbaar kunnen komen voor de indexatie van budgetten in de gemeentelijke begroting.

De VNG is namens de gemeenten met het Rijk in gesprek over de totale omvang van het gemeentefonds. We verwachten in de meicirculaire duidelijkheid, over met name het ravijnjaar 2026 en ook de structurele financiering vanaf 2027. Naast deze ontwikkeling is er een andere ontwikkeling dat gemeenten ruimere mogelijkheden krijgen in de lokale belastingen. Uitgangspunt hierbij is dat deze invoering voor de inwoner budgetneutraal is. De lokale belasting alleen zal niet toereikend zijn om de afname in het gemeentefonds, te compenseren, verwacht de VNG; vandaar de lobby bij het Rijk. Tot slot, de toezichthouder heeft ons geadviseerd de extra jeugdhulpgelden (ad € 1,3 miljoen in 2022) structureel te begroten, vooruitlopend op definitieve besluitvorming hierover. Dat advies hebben we opgevolgd.

Uit bovenstaande ontwikkelingen komt naar voren dat er nog diverse onzekere factoren binnen het gemeentefonds zijn. We hopen dat een aantal ontwikkelingen in de meicirculaire zijn uitgewerkt zodat we een betere voorspelling van het gemeentefonds kunnen maken. Een betrouwbaar perspectief vanaf 2026 is nu nog moeilijk te geven.

5.2 Uitgangspositie

Op 10 november 2022 heeft uw raad de begroting 2023 en de meerjarenraming vastgesteld. We zagen hierin een meerjarig positief begrotingssaldo, waarmee ruimte is gecreëerd voor nieuwe opgaven en versterking van de vermogenspositie. Daarnaast is de oplopende inflatie toegelicht en destijds als risico opgenomen.

We zien dat de economische ontwikkelingen, waaronder de consequenties van de hoge inflatie, niet alleen invloed op het begrotingsbeeld (het 'huishoudboekje') heeft maar ook op de vermogenspositie (het spaarboekje). Uit de jaarstukken 2022 wordt duidelijk dat dit met name geldt voor de vermogenspositie en het risicoprofiel van het grondbedrijf. Daarmee is ook de weerstandsratio, die de omvang van het weerstandsvermogen relateert aan de risico's van onze gemeente enigszins gedaald van 3,1 naar 2,8, maar nog steeds uitstekend te noemen.

Wij zijn voor circa 70% afhankelijk van rijksmiddelen die in het gemeentefonds beschikbaar worden gesteld. De Rijksoverheid gaat in de meicirculaire aangeven of en hoe zij de gemeenten gaat compenseren voor de hoge inflatie. Daarnaast verwachten we duidelijkheid over de structurele middelen in de jaren 2026 en 2027 en de financiering van de jeugdzorg. Omdat er diverse ontwikkelingen binnen het gemeentefonds spelen lichten we deze in een paragraaf nader toe.

In deze Perspectiefnota kijken we verder vooruit dan de gebruikelijke tijdshorizon van vier jaar. De strategische opgaven vragen in veel gevallen om forse investeringen waarvan de kapitaallasten een oplopend beeld laten zien na de gebruikelijke tijdshorizon van vier jaar, tot soms wel tien tot twintig jaar. In deze Perspectiefnota gaan we daarom de ontwikkelingen in deze periode schetsen. De strategische opgaven en onze ambities voor de (middel)lange termijn hebben langjarige financiële consequenties. Om onze financiële huishouding ook op de langere termijn gezond te houden is het nodig dat we bij onze bestuurlijke keuzes onze ambities van een goede timing voorzien.

Onderstaande tabel geeft het totale financiële kader van onze gemeente voor de komende vier jaar. Daarin zijn alle uitgaven voor strategische opgaven en ambities uit ons coalitieakkoord onverkort verwerkt, evenals alle uitgaven vanwege autonome ontwikkelingen en inflatie. Duidelijk is dat er in alle jaren, met uitzondering van 2025, een negatief begrotingssaldo ontstaat.

Tabel 3: Financieel kader met de strategische opgaven

Financieel kader				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023	4.577	8.702	252	-76
Saldo aanpassingen begroting 2023 (inclusief uitkomst 1e berap 2023)	-4.085	-3.885	-589	-589
<i>sub saldo</i>	492	4.817	-337	-665
Autonome ontwikkelingen (totaal)	6.300	4.400	5.900	9.940
<i>sub saldo</i>	-5.808	417	-6.237	-10.605
Strategische opgaven en beleidskeuzes (totaal)	6.400	6.077	6.840	8.876
<i>sub saldo</i>	-12.208	-5.660	-13.077	-19.481
Aanname van verwachting meicirculaire 2023 gemeentefonds	3.000	4.000	4.500	4.500
Stijging lokale heffingen € 20 mln. (gecumuleerd)	2.000	2.924	3.887	4.651
<i>Begrotingssaldo</i>	-7.208	1.264	-4.690	-10.330
Inzet van stelpost nieuw beleid/ambitie	2.000	2.000	2.000	2.000
Begrotingssaldo na inzet stelpost ambities & nieuw beleid	-5.208	3.264	-2.690	-8.330

Er is nog een beperkt aantal voorstellen waar keuzes kunnen leiden tot hogere kosten. Als dat bij alle voorstellen zou gebeuren, zou dat nog een tegenvaller van circa € 1 miljoen met zich mee kunnen brengen.

Dit begrotingsbeeld valt uiteen in twee onderdelen: een financieel kader voor nieuw beleid, dat zijn de strategische opgaven met de ambities uit het coalitieakkoord en een financieel kader voor autonome ontwikkelingen, waaronder loon- en prijsontwikkeling.

We beginnen hieronder met een toelichting op de financiële ruimte die beschikbaar is voor de strategische opgaven en ambities.

Tabel 4: Financieel kader met de strategische opgaven en voorstellen met beleidskeuzes

Strategische opgaven en beleidskeuzes (totaal)				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Totaal strategische opgaven (eenmalige middelen)	2.531	1.088	250	145
Totaal strategische opgaven (structurele middelen)	3.632	4.212	4.212	4.094
Totaal strategische opgaven waar kapitaallasten uit voortkomen		277	1.023	3.029
subtotaal lasten	6.163	5.577	5.485	7.268
Voorstellen met beleidskeuzes	237	500	1.355	1.608
Saldo strategische opgaven	6.400	6.077	6.840	8.876

In het voorgaande hoofdstuk zijn de strategische opgaven beleidsmatig uitgewerkt. De totale financiële impact van de strategische opgaven staat in bovenstaande tabel 4. Daarin zijn de eenmalige lasten, de structurele lasten en de kapitaallasten uitgesplitst. De kapitaallasten beginnen vanaf het jaar na afronding van een investering.

Nu er binnen deze strategische opgaven nog geen aanvullende prioriteiten gesteld zijn, blijkt dat er onvoldoende financiële ruimte is voor alle geambieerde strategische opgaven en ambities. Ook na het volledig inzetten van de stelpost voor nieuw beleid en nieuwe ambities resteert er uiteindelijk nog een tekort, behalve in het jaar 2025.

Naast de strategische ambities en voorstellen met beleidskeuzes, staat de gemeente ook opgesteld om structurele taken uit te blijven voeren. Economische ontwikkelingen leiden hierbij meestal tot autonome effecten, zoals inflatie en rentestijgingen, waar geen keuze in is. Voor deze Perspectiefnota is onderzoek gedaan naar de autonome ontwikkelingen en die lichten we hieronder toe.

Tabel 5: Financieel kader met de autonome ontwikkelingen

Financieel kader (autonoom)				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Stijging lokale heffingen € 20 mln. (gecumuleerd)	2.000	2.924	3.887	4.651
Aanname van verwachting meicirculaire 2023 gemeentefonds	3.000	4.000	4.500	4.500
<i>totaal verwachte extra baten</i>	5.000	6.924	8.387	9.151
Mutatie benodigde omvang stelposten autonoom	6.300	4.400	5.900	9.940
<i>Saldo autonoom</i>	<i>-1.300</i>	2.524	2.487	<i>-789</i>

5.3 Toelichtingen

Toelichting op de voorstellen met beleidskeuzes

Naast de autonome ontwikkelingen en strategische opgaves zijn er voorstellen die hier tussen zitten, een logische ontwikkeling hebben en waar keuzemogelijkheden in zijn. Deze lichten we hier toe.

Tabel 6: Voorstellen met beleidskeuze

Voorstellen met beleidskeuze	totaal 2024	totaal 2025	totaal 2026	totaal 2027
☐ 3. Economie	155	214	259	286
regio Zwolle (nieuw beleid)	155	214	259	286
☐ 4. Onderwijs	82	279	1.089	1.316
Onderwijs huisvesting (formatie 1 fte)	82	82	82	82
Onderwijs huisvesting (eenmalig)			448	
Onderwijs huisvesting (investering 2024)		197	194	191
Onderwijs huisvesting (investering 2025 en verder)			365	1.043
☐ 7. Volksgezondheid en milieu		7	7	6
Beheer openbare ruimte (kleedkamer Heerenbroek)		7	7	6
Eindtotaal	237	500	1.355	1.608

Regio Zwolle

Naast de lokale aandacht voor de economische activiteiten zijn we ook afhankelijk van goede regionale samenwerking. We gaan hier extra op inzetten omdat is gebleken dat goede regionale samenwerking en beïnvloeding ook voor onze gemeente voordelen biedt. Naast een kleine indexatie van de tarieven, stijgen de tarieven voor deze activiteiten, de financiële gevolgen hiervan hebben we vast in beeld gebracht in deze Perspectiefnota. Bij dit regionale proces is uw raad betrokken en op 13 juli besluit uw raad over de 'meerjarige agenda en begroting Regio Zwolle 2024 – 2028'. Uw besluit wordt vervolgens verwerkt in de Programmabegroting 2024.

Onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk om voor het onderwijs passende huisvesting te bieden. Hiervoor is er een meerjaren onderwijs huisvesting plan waarin nieuwbouw, onderhoud en renovatie zijn opgenomen. Naast de uitbreiding van Reeve zijn er ook voor bestaande scholen grote opgaven. De omvang neemt toe en dit vraagt ook beter overzicht en beheer waar één fte voor wordt aangevraagd. Naast deze wettelijke taak zijn er op onderdelen ook wel keuzes te maken echter zijn deze niet afzonderlijk in beeld te brengen. Wij adviseren om in de plannen kritisch te kijken naar wat we als gemeente extra willen of dat echt noodzakelijk is. We leggen u eind 2023 het integrale huisvestingsplan onderwijs ter besluitvorming voor.

Beheer openbare ruimte (kleedkamer s'Heerenbroek)

Naast de autonome groei van de openbare ruimte is er ook voorzien in een investering (€ 120.000) in de twee extra kleedkamers bij voetbalvereniging 's Heerenbroek wat niet binnen de autonome definitie valt. De keuze is om dit volgens reguliere planning te doen of hier nu goedkeuring aan te geven. Dit komt terug in het vastgoedplan "Kiezen voor kracht". Hierover hebben wij uw raad onlangs met een informatienota geïnformeerd.

Toelichting over de inkomsten (baten)

Hoewel de meicirculaire pas eind mei beschikbaar komt, kunnen we met op basis van kennis van de methodiek een voorspelling maken van de ontwikkeling van de inkomsten; dat hebben we gedaan. Daarnaast is een stijging van inkomsten mogelijk door een verhoging van de lokale heffingen en belastingen. Het beleid van de gemeente is dat wij de tarieven van onze lokale heffingen en belastingen jaarlijks trendmatig verhogen met de inflatie. Dit is nodig om de 'koopkracht' van de begroting op peil te houden. We hanteren de Consumenten Prijs Index (CPI) en deze is over 2022, 10%. We zijn er nu van uitgegaan dat we de gebruikelijke werkwijze toepassen, wetende dat uw raad dit uiteindelijk besluit. Vanaf 2025 hebben we de gemiddelde meerjarige verwachte indexatie uit het gemeentefonds gebruikt.

De beschikbare middelen zijn te laag om de verwachte meerjarige autonome ontwikkelingen te kunnen opvangen (zie tabel 5). We willen toewerken naar het uitgangspunt dat de indexering van het komende begrotingsjaar aan zowel de inkomsten en lastenkant van de begroting gelijk blijft. Dus dat wat wij ontvangen is ook het maximale wat we (aan indexatie) op de budgetten beschikbaar kunnen stellen. Mede vanwege de onduidelijkheid van de nog te ontvangen middelen in de meicirculaire geven we nu nog geen inzicht in de verhouding structureel en incidenteel. Dit volgt bij de begroting.

Effecten uit de 1^e bestuursrapportage 2023

In de 1e bestuursrapportage wordt inhoudelijk over de voortgang van de plannen en de financiën over 2023 gerapporteerd. We krijgen zo ook inzicht in de financiële effecten met een structureel effect. Deze nemen we bij de Perspectiefnota mee, omdat ze een meerjarig invloed op het begrotingssaldo krijgen. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar de 1^e bestuursrapportage die op 9 juni ter besluitvorming aan uw raad wordt aangeboden.

Toelichting over de uitgaven (lasten)

De afgelopen periode merken we de gevolgen van de hoge inflatie mede in de gesprekken met onze gesubsidieerde instellingen en partners. Om inzicht te krijgen in deze autonome ontwikkelingen hebben we een uitvraag gedaan over de verwachtingen over 2024. Deze staan in de onderstaande tabel. Hoewel indexeren geen recht is, hebben we als gemeente wel een gebruikelijke werkwijze en een voorbeeldfunctie. Tevens is de wens om instellingen gezond te houden en van een duurzame toekomst te voorzien. Dit vraagt ook van instellingen dat ze zich goed voorbereiden en anticiperen op de toekomst en ontwikkelingen.

Autonoom

Tabel 7: Overzicht van de totale autonome ontwikkelingen

totaal autonoom	totaal 2024	totaal 2025	totaal 2026	totaal 2027
1. Veiligheid	119	119	119	119
Veiligheidsregio IJsselland, indexering begroting 2024	119	119	119	119
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	132	132	132	132
Omgevingsdienst, voorlopige indexering begroting 2024	132	132	132	132
3. Economie	0	0	0	0
regio Zwolle (autonome verhoging bijdrage)	0	0	0	0
4. Onderwijs	200	160	160	160
Autonome ontwikkelingen programma 4 (indexatie)	200	160	160	160
5. Sport, cultuur en recreatie	483	483	483	606
Autonome ontwikkelingen programma 5 (indexatie)	483	483	483	483
Areaaluitbreiding				123
6. Sociaal Domein	3.483	3.483	3.483	3.483
Autonome ontwikkelingen programma 6 SD (totaal indexatie)	2.375	2.375	2.375	2.375
Autonome ontwikkelingen programma 6 SD (totaal groei aantal; wettelijke verplichting)	1.107	1.107	1.107	1.107
7. Volksgezondheid en milieu	1.255	1.485	1.044	1.046
Beheer openbare ruimte (totaal structureel)	522	551	555	554
Beheer openbare ruimte (totaal eenmalig)	293	-3	25	28
Autonome ontwikkelingen programma 7 (totaal groei aantal; wettelijke verplichting)	145	182	169	169
Autonome ontwikkelingen programma 7 (indexatie)	130	130	130	130
Borging Wet kwaliteitsborging (WKB), formatie 2 fte	130	130	130	130
Borging wet politiegegevens (Wpg, structureel), formatie 0,2 fte	25	25	25	25
Borging wet politiegegevens (Wpg, eenmalig)	10	10	10	10
Ondergrondse verkabeling hoogspanningskabel 's-Heerenbroek		460		
Riolering (jaarschijf toevoegen en budgetneutraal begroot)				
8. Volkshuisvesting	46	91	108	115
Preventief en groot onderhoud Vastgoed	121	121	121	121
Campusplan (contractuele indexatie 4,92%)		41	41	41
Nieuwbouw gymzaal Reflex (contractuele indexatie 3,69%)			13	13
Campusplan (interne projecturen Ichtus college)			2	2
Nieuwbouw gymzaal onderdijs (interne projecturen)		4	3	3
Campusplan (interne projecturen sporthal Reflex)				7
Nieuwbouw Brede school en gymlokaal Hanzewijk (interne projecturen)			3	3
Indexering vastgoed (voorstel 2% indexering)	-75	-75	-75	-75
9. Overig - algm. dkkgmd, overhead	2.951	2.951	2.951	2.951
CAO ambtenaren 2024	1.980	1.980	1.980	1.980
Autonome ontwikkelingen SSC-Ons	622	622	622	622
Uitbreiding kwaliteitszorg WOO en Archief (2 fte)	172	172	172	172
Invoering rechtmatigheidsverantwoording, formatie 1fte en auditsoftware	100	100	100	100
Indexering gemeentelijke verzekeringen	45	45	45	45
Representatie en advertentiekosten communicatie	22	22	22	22
Indexering afdelingsoverstijgende personeelskosten	10	10	10	10
Eindtotaal	8.669	8.904	8.480	8.612

We lichten de grote mutaties toe.

➤ [Verbonden partijen](#)

Veiligheidsregio IJsselland en de Omgevingsdienst hebben hun voorlopige indexaties over hun begroting 2024 bekend gemaakt en die volgen het reguliere proces. We houden met deze autonome ontwikkeling rekening in het financiële kader.

Bij SSC-ONS heeft vooral de prijsverhoging en de omvang van de groei van aantal fte binnen Kampen geleid tot deze verhoging. Daarnaast is er beperkt sprake van nieuw beleid wat in het vooroverleg door de gemeenten is besproken en via het reguliere proces zal lopen. Van o.a. Impact en de GGD verwachten we nog een autonome claim die we nu nog niet in kunnen schatten, we hebben hiervoor in de stelpost Loon en Prijs een voorschot genomen van € 550.000.

➤ [Sociaal Domein](#)

De indexaties zijn vooral gebaseerd door stijging van lonen in jeugdzorg en Wmo-ondersteuning en bijstandsuitkeringen door een verhoging van het minimumloon. Daarnaast is vanuit de kwartaalrapportages bekend wat we verwachten van de volume ontwikkelingen. Er wordt een stijging in aantallen cliënten en duurdere zorg verwacht. Hierdoor is aangegeven om het budget te verhogen. Dit is de gebruikelijke werkwijze en kan als een wettelijke verplichting (groei aantal geen keuze) worden gezien. Voor een deel kunnen we deze groei opvangen met de bestaande ruimte in de stelpost Sociaal Domein van € 500.000.

➤ [Beheer openbare ruimte](#)

Binnen de openbare ruimte zijn diverse aanpassingen die samengevat kunnen worden in uitbreiding omvang, prijsstijgingen en planmatig onderhoud.

➤ [Wet kwaliteitsborging](#)

De overheid wil meer toezicht en controle in de bouw, zodat bouwers zich aan de geldende kwaliteitseisen houden. De nieuwe wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gaat hiervoor zorgen. Deze uitbreiding van taken vraagt meer inzet van de gemeente om het proces te monitoren en controles uit te oefenen.

➤ [Borging wet politiegegevens](#)

Deze wet vraagt dat we zelf inzicht hebben in de kwaliteit van onze dienstverlening door o.a. audits. Deze uitbreiding vraagt een aanpassing in de werkwijze. Dit past niet binnen de bestaand werkzaamheden.

➤ [CAO ambtenaren](#)

In 2023 is er een CAO voor 1 jaar afgesloten en per 1-1-2024 zal er een nieuwe CAO moeten zijn. We gaan hierbij uit van de voorspelling van de loonvoet overheid die voor 2024, 5,2% is.

➤ [Uitbreiding kwaliteitszorg Woo en archief](#)

Om goed aan de wettelijke eisen te voldoen is voor de wet openbare overheid (Woo) en archivering extra capaciteit nodig.

➤ [Invoeren rechtmatigheidsverantwoording](#)

Met ingang van het verslagjaar 2023 wordt de rechtmatigheidsverantwoording wettelijk ingevoerd. Daarmee gaat het college zelf in de jaarstukken verantwoording afleggen aan de raad over de rechtmatigheid van het gevoerde financiële beheer. Interne audits en ook de interim-controles van de accountant wijzen uit dat de kwaliteitscontrole en interne beheersing in het primaire proces moet worden verbeterd. Dat is ook nodig om de Verbijzonderde Interne Controle van onze gemeente te kunnen door ontwikkelen naar een volwassen interne auditfunctie.

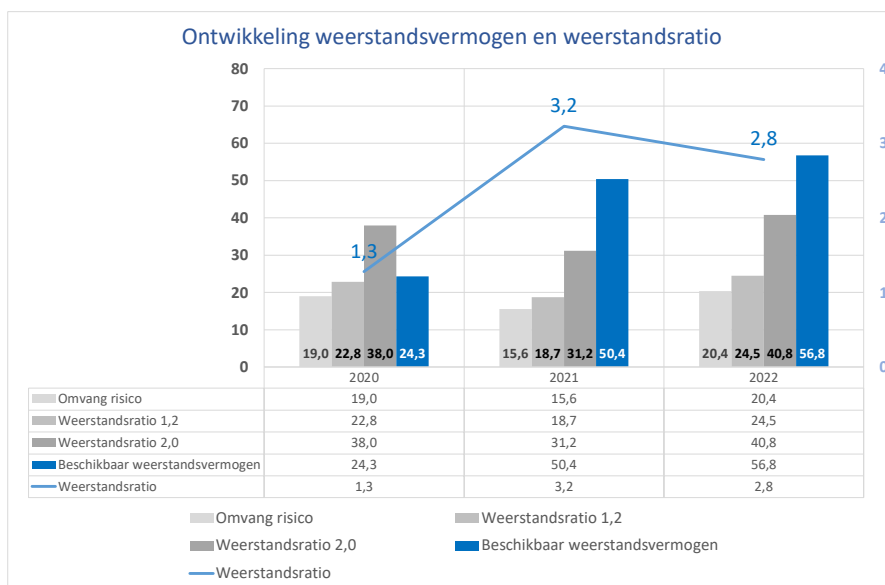
➤ [Stelposten autonoom](#)

Op basis van de ontvangen input over benodigde indexering binnen de vakafdelingen hebben we beoordeeld of de bestaande stelposten voldoende ruimte hebben. Vanuit deze ontwikkelingen zien we dat we moeten bijramen. Zo hebben we bij de begroting 2024 ruimte om de indexering van budgetten te verwerken.

Elk jaar wordt in de administratie een jaarschijf toegevoegd en niet alle posten worden structureel goed gekopieerd naar het volgende jaar. Voor 2027 betekende dit dat de cumulatieve ontwikkeling van de autonome stelposten (loon & prijs (€ 2,3 mln.) en aantal sociaal domein (€ 0,5 mln.) niet goed waren. Dit hebben we moeten corrigeren en in de autonome ontwikkelingen opgenomen.

5.4 Algemene reserves

In de grafiek wordt de ontwikkeling van de algemene reserves weergegeven. Het is duidelijk dat in 2022 de beschikbare weerstandcapaciteit ruim hoger is dan het benodigd weerstandsvermogen dat hoort bij een weerstandsratio van 1,2 (de tweede kolom). In het coalitieakkoord is aangegeven dat we geen middelen aan de algemene reserve zullen onttrekken als de weerstandsratio onder de 2,0 zakt. De weerstandsratio, de verhouding tussen de omvang van de risico's en beschikbare reserves, bedraagt nu 2,8 en is daarmee nog steeds uitstekend. De weerstandsratio was bij het opstellen van de begroting 2023 nog 3,1.

$$\text{weerstandratio} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{56,8 \text{ M}}{20,4 \text{ M}} = 2,8$$

We zien voor de weerstandsratio een kleine achteruitgang door de stijging in risico's die relatief groter is dan de stijging in de beschikbare weerstandcapaciteit. We tekenen hierbij op dat een aantal grondexploitaties nog niet zijn opgenomen (w.o. Reeve II). Dit kan het risicoprofiel nog wat verder verlagen. We achten het passend om u op deze ontwikkeling te wijzen, aangezien het van invloed is op de mogelijke onttrekking van middelen voor het Kamper Ontwikkel Fonds.

Het Kamper Ontwikkelfonds

In ons coalitieakkoord 'Samen durven doen' hebben we opgenomen dat we een Kamper Ontwikkelfonds willen instellen om onze ambities te realiseren. Het Kamper Ontwikkelfonds is bedoeld een fonds te zijn van en voor de samenleving en heeft een brede opzet: het kan gaan om grote en kleine bijdragen voor een breed scala aan mogelijke doelstellingen en met een breed scala aan financiële arrangementen (van subsidies en leningen of garanties tot risicodragende investeringen).

We hebben uw raad eerder voorgesteld om het Kamper Ontwikkelfonds uit te werken tot een Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (MIK). Daarbij is een gemeenschappelijk kenmerk van de regelingen die eronder gaan vallen dat de inwoners en maatschappelijke partners, die een bijdrage uit het MIK ontvangen, ook zelf hun bijdrage leveren, waarmee een 'multipliereffect' ontstaat. Het MIK krijgt stapsgewijs vorm in verschillende regelingen en arrangementen. Op dit moment worden de eerste regelingen uitgewerkt. Het betreft:

- Een vorm van een Gemeenschapsfonds. Het doel van de regeling is om een financiële bijdrage (subsidie) beschikbaar te stellen voor initiatieven van bewonersgroepen en organisaties zonder winstoogmerk op het gebied van leefbaarheid, cultuur, samenleven en participatie en daarmee de kwaliteit van de lokale gemeenschappen in onze gemeente versterken;

- Een regeling om maatschappelijke organisaties (dorpshuizen, culturele en sportverenigingen e.d.) in staat te stellen hun vastgoed te verduurzamen. Deze regeling krijgt naar verwachting de vorm van een duurzaamheidslening. De aflossingen vloeien daarmee weer terug in het Kamper Ontwikkelfonds, dat daarmee – voor wat betreft deze regeling – het karakter van een ‘revolving fund’;

De verwachting is dat wij uw raad nog voor de zomer van 2023 voor beide regelingen een voorstel zullen voorleggen. Daarbij ontvangt uw raad ook een voorstel waarmee het Kamper Ontwikkelfonds wordt ingesteld, waarbij de benodigde middelen voor beide genoemde regelingen vanuit de Algemene reserve in het Fonds worden gestort. Naar verwachting gaat het daarbij in 2023 in eerste instantie om een bedrag tussen een half en één miljoen euro.

Andere arrangementen, die onder paraplu van het Kamper Ontwikkelfonds worden uitgewerkt, zijn in deze Perspectiefnota benoemd en moeten vanaf 2024 nog nader uitgewerkt, zoals een regeling om culturele initiatieven mogelijk te maken (zie par. 4.7) of een transitiefonds voor natte en droge bedrijventerreinen (zie par. 4.9). De indicatieve bedragen die daarmee gemoeid zijn vanaf 2024 staan in onderstaande tabel en zullen met de regelingen zelf nog nader worden uitgewerkt. Deze zullen alsdan in een afzonderlijk raadsvoorstel aan u worden voorgelegd.

Voor de instellings- en oprichtingskosten van het Kamper Ontwikkelfonds heeft uw raad in de Programmabegroting 2023 in eerste instantie een budget van € 25.000 beschikbaar gesteld. Met de bovengeschetste actuele inzichten is de verwachting echter dat er voor de opstart- en ontwikkelfase van het fonds in 2024 circa € 100.000 nodig is, voor de kosten van een projectleider en aanvullende expertise op het terrein van juridische zaken, communicatie en participatie. De benodigde kosten kunnen worden onttrokken aan de middelen die hiervoor vanuit de Algemene reserve in het fonds zullen worden gestort.

5.5 Investerings

In hoofdstuk 4 zijn de strategische opgaven uitgebreid toegelicht met een eerste indicatie van de benodigde financiën. We geven u zo inzicht in al deze ontwikkelingen. We maken een strategische investeringsagenda die we in de Perspectiefnota van volgend jaar hopen op te nemen. We werken de strategische opgaven verder uit en leggen als college deze voorstellen voor aan uw raad, zodat u hier te zijner tijd over wordt geïnformeerd en besluiten over kunt nemen.

Met deze voorlopige uitwerking willen we u meegeven dat de omvang van de investeringen in de strategische opgaven fors zijn. En daarmee ook de kapitaallasten die vervolgens in de begroting moeten worden opgenomen. U kunt hierbij denken aan de ontwikkelingen binnen het vastgoed (verduurzaming en onderwijshuisvesting) of Reeve. Voor een aantal lange termijn opgaven en transities, zoals bijvoorbeeld voor de (droge en natte) bedrijventerreinen en een energiebedrijf hebben we dit nog niet kunnen uitwerken.

Investerings leiden ook tot mogelijke besparingen (bijvoorbeeld bij verduurzaming vastgoed) of andere (maatschappelijke) voordelen of opbrengsten. Deze opbrengsten worden bij de uitwerking van de strategische investeringsagenda ook meegenomen.

5.6 Handelingsperspectieven

Deze (investerings)perspectiefnota laat een uitwerking van de uitgewerkte strategische opgaven zien, zonder dat er binnen deze opgaven al nader is geprioriteerd of gefaseerd. Het financieel kader is daarmee nu nog niet duurzaam sluitend.

In deze paragraaf werken we enkele alternatieve handelingsperspectieven en brengen daarvan de consequenties voor zowel huishoudboekje als spaarboekje in beeld. Beide handelingsperspectieven zijn voor het college het overwegen zeker waard en we vragen uw raad zich daarover ook uit te spreken.

Handelingsperspectief 1: het begroten van een onderbesteding op de investeringen

Het is een ervaringsfeit dat overheidsorganisaties hun investeringsagenda niet geheel conform planning realiseren. Een structurele onderbesteding van 20 % is geen uitzondering. Dat is niet abnormaal, omdat de planning vaak al ver voor het jaar van uitvoering wordt gemaakt en er niet op alle mogelijke omstandigheden in de uitvoering kan worden geanticipeerd. Kampen is hier geen uitzondering op. Er is dus een

handelingsperspectief denkbaar waarin bij de raming van de kapitaallasten rekening wordt gehouden met een structurele onderbesteding, bijvoorbeeld van 20%. Dit handelingsperspectief vergt echter nog nader onderzoek.

Als we inderdaad 20% van de begrote kapitaallasten niet realiseren, dan zullen de kapitaallasten op de nieuwe beleidsvoornemens in 2025 € 0,1 miljoen, in 2026 € 0,3 miljoen en in 2027 bijna € 0,9 miljoen lager zijn. Daarnaast staat er nog voor € 77 miljoen aan reeds begrote investeringskredieten klaar. Als we ook op die investeringskredieten de kapitaallasten 20% lager begroten, levert dat nog eens lagere kapitaallasten van bijna € 0,9 miljoen op. Samen is op deze manier dus circa € 1,8 miljoen (2027) aan ruimte te vinden.

Deze methodiek vraagt nog afstemming met de toezichthouder. Er zijn overigens al overheden die op deze manier hun begroting realistischer maken. Uitgangspunt hierbij is vanzelfsprekend het opstellen van een realistische en uitvoerbare investeringsagenda.

Handelingsperspectief 2: het inzetten van de algemene reserves voor incidentele beleidsvoorstellen.

Het is denkbaar om de algemene reserves in te zetten voor de dekking van incidentele beleidsvoorstellen; structurele beleidsvoorstellen hebben een structurele dekkingsbron nodig en zijn hier dus niet in scope. Voor 2024 t/m 2027 is ongeveer voor € 4 miljoen aan incidentele voorstellen ingediend. Als deze voorstellen geheel worden gedekt door een uitname uit de algemene reserve, dan daalt de weerstandsratio met 0,2 punt tot 2,6. Daarmee verruimen we de mogelijkheden om de strategische investeringsagenda van de gemeente uit te voeren navenant. Het brengt met zich mee dat er minder ruimte is voor het onttrekken van middelen uit de algemene reserve voor het Kamper Ontwikkel Fonds.

Handelingsperspectief 3: het faseren en prioriteren van investeringen

Een derde en laatste handelingsperspectief is vanzelfsprekend het maken van keuzes binnen de uitgewerkte strategische opgaven. Niet alle voornemens binnen deze strategische opgaven hebben hetzelfde belang en dezelfde urgentie. Het faseren danwel prioriteren van de nieuw uitgewerkte en bestaande ambities en investeringen is daarmee het laatste perspectief dat wij schetsen.

6 Bijlage – alle strategische opgaven en beleidskeuzes

Uitwerking strategische opgave en financiën		2024	2025	2026	2027
1. Versterken sociale basis					
Opgave past binnen bestaand budget					
2. Opgroeien in een kansrijke omgeving					
Opgave past binnen bestaand budget					
3. Versterken gezonde en veerkrachtige samenleving		482	452	452	452
Formatie; Uitvoering IZA/GALA (1 fte)		52	52	52	52
Onderzoek naar zwemveiligheid		30			
Uitvoeren en impuls Kamper Leefstijlakoord		400	400	400	400
4. Vergroten bestaanszekerheid		512	862	862	862
Bestaanszekerheid (eenmalig 2024; verbeteren vroegsignalering en trainingsaanbod)		150			
Bestaanszekerheid (structureel na 2024; intensivering bestaand beleid)			500	500	500
Formatie; uitbreiding Participatie (0,6 fte)		62	62	62	62
Wet Sociale werkvoorziening		300	300	300	300
5. Vergroten veiligheid		506	421	421	421
Formatie: Ondernijning (1 fte)		115	115	115	115
Formatie; loonsom uitvoering Sociaal Domein (1,2 fte)		98	98	98	98
Formatie; onderwijs (Opgroeien Kansrijke Omgeving, o.a. beleidsontwikkeling) (1,2 fte)		108	108	108	108
Intensivering zorgonderwijs project (Opgroeien Kansrijke Omgeving, stuctureel)			100	100	100
Intensivering zorgonderwijs project (Opgroeien Kansrijke Omgeving, voorbereiding / projecten)		185			
6. Versterken inclusieve samenleving					
Opgave past binnen bestaand budget					
7. Vitale cultuur		211	191	191	151
Formatie; Beleidsadviseur erfgoed en verduurzamen monument (1 fte)		91	91	91	91
Gezamenlijk maken van Cultuurnota 2024-2028		20			
Walkate archief overname (eenmalig)		40	40	40	
Walkate archief overname (structureel)		60	60	60	60
Werkbudget (baten: te financieren uit het Kamper Ontwikkel Fonds)		-100			
Werkbudget (lasten)		100			
8. Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen door integrale gebiedsontwikkeling		1.173	938	863	813
Baten; versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen subsidie		-560	-250		
Formatie; (continueren) inwonerbetrokkenheid (1 fte)		103	103	103	103
Gebiedvisies 's Heerenbroek		60	20		
Groene en gezonde Flevowijk		50	50	50	
Optimaliseren (participatieproces) omgevingsvisie 2.0		50			
Programma organisatie Flevowijk		100	100	100	100
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; aanjaag budget		250	250	250	250
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; beleidsregisseur 1e lijnszorg		55	55		
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen		560	250		
Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; programmakosten (inhuur/projectmdw.)		455	360	360	360
Wijkvisies		50			
9. Werken aan toekomstbestendige en duurzame economie		591	541	133	
Econ. Agenda & visie, erfcoach, nieuw toeristisch aanbod, ommetjes, HCA		235	185	15	
Port of Zwolle		118	118	118	
Programma economie		138	138		
Tijdelijke inzet; Strategisch beleidsmedewerker		100	100		
Transitiefonds (baten: te financieren uit het Kamper Ontwikkel Fonds)		-500	-500	-500	
Transitiefonds (lasten)		500	500	500	
10. Werken aan een bereikbare stad			12	12	12
Campusplan (Verkeerssituatie; knip Jan Lithartstraat/Wortmanstraat)			12	12	12
Opgave elders begroot					
11. Toekomstbestendige en vitale binnenstad		331	86	140	140
Formatie; Programmasturing (16 uur, 0,44 fte)		56	56	56	56
Gebiedsontwikkeling Bovenkerk				55	55
Ontwerpkosten IJsselkade		75			
Parkeervoorzieningen binnenstad					
Plankosten Parkeerplan		200			
Vervanging pollers			30	29	29

Uitwerking strategische opgave en financiën	2024	2025	2026	2027
12. Versnellen verduurzaming	861	933	1.360	2.358
Aanbestedingstrategie verduurzamingsversnelling	50			
Baten zoals inderdieneffecten, subsidies of bijdragen derden				
Baten; CDOKE gelden voor projectleider verduurzaming	-103	-103	-103	-103
Baten; soorten management bijdrage	-50			
Bodemenergieplan	50	50		
Electrificering wagenpark (2024)		91	89	87
Electrificering wagenpark (2025)			91	89
Electrificering wagenpark (2026)				91
Electrificering wagenpark (2027)				
Energie monitoring ICT-systeem	5	5	5	5
Formatie; Portefeuillemanager Vastgoed (1 fte)	103	103	103	103
Formatie; projectleider verduurzaming (1 fte)	103	103	103	103
Infra gemeentewerf 2025			18	18
Infra gemeentewerf 2026				18
Kampen circulair (onderzoek, communicatie, voorlichting)	100	100	100	100
Kampen plastic (afval) vrij (onderzoek en aanjagen)	30	30	30	30
Maatschappelijke energieinitiatieven	15	15	15	15
Nieuwbouw sporthal Oosterholthoeve				
Opstellen grondstoffen paspoort	80	40	40	40
Opstellen routeplan verduurzaming	30			
Soorten management plan - onderhoud		15	15	15
Soorten management plan - onderzoek	175	175		
Stimuleren om over te gaan naar andere verpakkingsmaterialen	40	40	40	40
Stimuleren van lokale circulaire oplossingen in wijk/straat	15	15	15	15
Uitbreiding Berging sportzaal Cellusbroek				184
Uitbreiding Berging sportzaal Ichtus			11	11
Uitbreiding laadinfrastructuur	68			
Verduurzamingsversneller tranche 1 (2024)		144	142	140
Verduurzamingsversneller tranche 2 (2025)			576	567
Verduurzamingsversneller tranche 3 (2026)				720
Verduurzamingsversneller tranche 4 (2027)				
Versnelling wijkaanpak	70	70	70	70
Warmtenet Geothermie	50	20		
Wind Kampen Zuid	30	20		
13. Toekomstbestendige natuurlijke omgeving	866	801	801	801
Baten verwachte impuls gelden vanuit het Rijk				
Beleidsplan dierenwelzijn	30			
Beleidsplan dierenwelzijn, formatie 0,5 fte	51	51	51	51
Biodiversiteit herstel openbare ruimte	350	350	350	350
Ecologisch beheerplan en natuurdoelenplan	135			
Gebiedsplan Noordwest Overijssel (Provinciaal Programma Landelijk Gebied) vooralsnog zonder dekking	300	400	400	400
14. Het fundament	630	340	250	1.258
Ambtelijke capaciteit op orde (vervolg op aantal fte 2023)	250	250	250	250
Instellen Kamperontwikkel fonds (baten: te financieren uit Kamper Ontwikkel Fonds)	-100			
Instellen Kamperontwikkel fonds (lasten: opstart en ontwikkelkosten)	100			
Optimalisatie Financiële Processen	380	90		
Renovatie Stadhuis				1.008
Eindtotaal	6.163	5.577	5.485	7.268